နိုင်ငံတော်ဗုဒ္ဓသာသန

မဟာဗုဒ္ဓဝင်

ပဉ္စမတွဲ (ပထမပိုင်း) အပိုင်း–၆

တိပိဋက ဆရာတော် ဦးဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ
ဦးစီးရေးသားသည်

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန
ကမ္ဘာအေးစာပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်

သာသနာ–၂၅၄၉ ကောဇာ–၁၃၆၇ ၂၀၀၆

မြန်မာကျူးပစ် "သာသနာ့ပါလ"
ဘာသာရေးညီအကိုမောင်နှမများမှ စကန်ဖတ်၍ ဒါနပြုသည်

ထိုအခါ ဒါရုဘာဏ္ဍကတိဿက "အကျွန်ုပ်မှာ တဆယ့်နှစ်ကျပ်အပြင် အပိုငွေ မရှိတော့ပါ၊ ရှိလျှင် ပေးပါသည်၊ ယခု အကျွန်ုပ် ဝယ်ခြင်းမှာလည်း ကျွန်ုပ် စားရန် မဟုတ်ပါ၊ ထို (ဟို)သစ်ပင်ရင်းမှာ အရှင်သူမြတ်ဘုရားကို ဆွမ်းကပ် လိုသည့်အတွက် စောင့်ဆိုင်းနေတော်မူပါရန် တောင်းပန်အပ်ပြီး ဖြစ်နေပါသည်၊ သင့်အားလည်း ကုသိုလ်ဖြစ်နိုင်ပါသည်၊ ဤ တဆယ့်နှစ်ကျပ်ဖြင့်ပင် သင်၏ ထမင်းထုပ်ကို ပေးပါ"ဟု တောင်းပန်မှ ငွေတဆယ့်နှစ်ကျပ်ဖြင့် ဈေးတည့်၍ ထမင်းထုပ်ကို ရလေသည်။

ဒါရုဘာဏ္ဍကတိဿသည်လည်း ဝမ်းသာအားရ ယူဆောင်ခဲ့ပြီးလျှင် မထေရ် လက်မှ သပိတ်ကိုတောင်း၍ ဆွမ်းလောင်းလှူသည်တွင်၊ မထေရ်က တဝက် မျှသာလက်ခံ၍ သပိတ်ကို ပိတ်သည်ရှိသော်၊ "အရှင်ဘုရား....ဤဆွမ်းကား တယောက်စာသာ ရှိပါသည်၊ ဤဆွမ်းထဲမှ တပည့်တော် မစားနိုင်ပါ၊ အရှင် ဘုရားတို့အတွက် တပည့်တော် ဤဆွမ်းကို ရှာကြံ၍ ရအပ်ပါသည်၊ တပည့်တော် အား သနားသဖြင့် အလုံးစုံကို အလှူခံပါ"ဟု တောင်းပန်မှ အလုံးစုံကို လှူခွင့် ရလေသည်။

မထေရ်သည်လည်း အားလုံး ဘုဉ်းပေးပြီးမှ လမ်းဆက်လက်၍ လာခဲ့ကြရာ ဒကာ၏ အကျိုးအကြောင်းကို မေးသည်တွင် ဒါရုဘာဏ္ဍကတိဿသည် အကြောင်းအရာ အလုံးစုံကို ဖွင့်၍လျှောက်ဆို၏။ ထိုအခါ မထေရ်မှာ အလွန် တရာ ထိတ်လန့်ခြင်း သံဝေဂတရား ဖြစ်ပွါးကာ "ဤဒါယကာသည် ဒုက္ကရဒါန ကို ပြုရှာပေသည်၊ ငါကား ဤသို့သဘောရှိသော ဒုက္ကရဒါနဆွမ်းကို စားပြီး လျှင် ဤဒါယကာ၏ ကျေးဇူးသိသူ ကတညုပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သင့်လှပေသည်၊ သင့် လျော်သောနေရာကို ရရှိပါက ထိုနေရာမှာပင် အရေ အသား အသွေးတို့ ခန်း ခြောက်ကုန်သော်လည်း အရဟတ္တဖိုလ်ကို မရလျှင် ထိုတင်ပလ္လင်မှ ငါမထ တော့ပြီ"ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် မဟာဂါမသို့ ရောက်သောအခါ ဆရာ ဒကာ လမ်းခွဲ၍ သွားကြလေ၏။

မထေရ်မှာ "တိဿမဟာဝိဟာရ ကျောင်းတိုက်"သို့ ရောက်၍ နေထိုင်ရန် ကျောင်းတဆောင်ရသောအခါ ထိုကျောင်းအတွင်းသို့ ဝင်ပြီးလျှင် နေရာထိုင် ကို ခင်း၍ ကောင်းစွာထိုင်လျက် "ကိလေသာကုန်ခန်း ရဟန္တာဖြစ်မှ ဤနေ ရာက ထမည်"ဟု ဆုံးဖြတ်ကာ တရားနှလုံးသွင်းလျက် နေတော်မူ၏။ ဆွမ်းခံ ချိန်ကျသော်လည်း ဆွမ်းခံခြင်း ပလိဗောဓကို ပယ်ဖြတ်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုသာ အားထုတ်တော်မူခဲ့ရာ ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့ အရုဏ်တက်သောအခါ ပဋိ- သမ္ဘိဒါလေးပါးတို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၍ (ရဟန္တာဖြစ်၍) ဤသို့

ကြံစည်စဉ်းစားတော်မူလေသည်၊ "ငါ၏ ကိုယ်ခန္ဓာကား အလွန်ပင် ပင်ပန်းနွမ်းနယ်လှလေပြီ၊ ငါ၏ အသက်သည် ရှေ့သို့ဆက်၍ နေ့ရက်ရှည်ကြာ တည်ပါဦးမည်လော၊ မတည်မည်လော"ဟု စဉ်းစားတော်မူသည်တွင် ဇီဝိတရုပ်နာမ်သန္တာန်ဆက်စည် မတည်နိုင်ကြောင်း ကောင်းစွာ သိမြင်၍၊ ကျောင်း အိပ်ရာနေရာများကို သိမ်းသိမ်းဆည်းပြီးလျှင် မိမိ၏ သပိတ်သင်္ကန်းကို ယူဆောင်တော်မူကာ ကျောင်းတိုက်၏အလယ် ညီမူစည်းဝေးရာဌာနသို့ ကြွ၍ စည် အတီးခိုင်းကာ ရဟန်းသံဃာကို စည်းဝေးစေလေသည်။

သံဃာတော်များ စည်းဝေးမိသောအခါ သံဃမဟာထေရ်က "အဘယ်ရဟန်းသည် သံဃာကို စည်းဝေးစေအပ်သနည်း"ဟု မေးမြန်းသောအခါ ပိဏ္ဍပါတ်ခုတင်ဆောင် တိဿမထေရ်မြတ်က "တပည့်တော် စည်းဝေးစေအပ်ပါသည်ဘုရား"ဟု လျှောက်ထားလေသည်။ "အဘယ်အကျိုးငှါ စည်းဝေးစေအပ်သနည်း သူတော်ကောင်း ..."ဟု မေးမြန်းသောအခါ "အခြားတပါး ကိစ္စအမှု မရှိပါဘုရား၊ မဂ်တရား ဖိုလ်တရား၌ ယုံမှားသံသယ မကင်းကြသောပုဂ္ဂိုလ်များ ရှိပါလျှင် တပည့်တော်ကို မေးမြန်းစေလို၍ စည်တီးစေပါကြောင်း" လျှောက်ထားလေသည်။

ထိုအခါ သံဃမဟာထေရ်က မေးမြန်းဘို့ကိစ္စမရှိကြောင်း၊ ငါ့ရှင်သာလျှင် အဘယ့်ကြောင့် ဤကဲ့သို့ အသက်ကိုပင်စွန့်၍ ခဲခဲယဉ်းယဉ်း အားထုတ်သနည်းဟု မေးမြန်းတော်မူသည်တွင် ဖြစ်ပျက်ပုံ အလုံးစုံကို လျှောက်ထားပြီးနောက်၊ "ဘုရားတပည့်တော်သည် ယနေ့ပင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံရပါတော့မည်၊ ဘုရားတပည့်တော်၏ အလောင်းတင်ကြာကလာပ်သည် ဆွမ်းဒါယကာဖြစ်သူ ဒါရုဘဏ္ဍကတိဿ လက်နှင့် လာ၍ မချီမမပဲ မလှုပ်မရှား တည်နေပါစေ၊ သူ့လက်နှင့် ချီမမှ ကြွပါစေ"ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုပြီးလျှင် ထိုနေ့ပင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ ကာကဝဏ္ဏတိဿ ဘုရင်မင်းမြတ်သည် လာပြီးလျှင် ကြာကလာပ်ပေါ်မှာ အလောင်းကိုတင်၍ လောင်တိုက်ရှိရာသို့ ယူဆောင်စေသည်တွင် လှုပ်ရှား၍ မရအောင်ရှိနေသဖြင့် အကြောင်းကို မေးမြန်းသိရှိသောအခါမှ ဒါရုဘဏ္ဍကတိဿကို ခေါ်စေပြီးလျှင် မြတ်သောအဆင်တန်းဆာတို့ကို ဝတ်ဆင်စေ၍ ကြာကလာပ်ကို အချီအမ ခိုင်းတော်မူလေ၏။ ဒါရုဘဏ္ဍကတိဿ လက်ဖြင့် ချီမ၍ ဦးခေါင်းထက်သို့ တင်လိုက်သောအခါ ကြာကလာပ်သည် ကောင်းကင်သို့ ကြွတက်ကာ လောင်တိုက်သို့ ရောက်သွားကြောင်း အကျယ်ဖွင့်ပြ ရေးသားထားတော်မူသည်။

ဤဒါရုဘဏ္ဍကတိဿ၏ မိမိရင်သွေး သမီးကလေးကို ချွေးနုတ်ရန် ခြောက်လ တိုင်တိုင် အပင်ပန်းခံ၍ ရှာဖွေမှ ရခဲ့သော ငွေဆယ့်နှစ်ကျပ်ကို မတွန့်မတို ရဲရဲဝံ့ဝံ့ စွန့်စွန့်စားစား လှူဒါန်းနိုင်ခြင်းသည် အလွန်တရာ ပြုနိုင်ခဲသောဒါန ဖြစ်၍ ဒုက္ကရဒါနမည်၏။

ဤအတူ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ဆယ်ခုမြောက် ဒဏ္ဍဝဂ် ဆယ့်တစ်ခုမြောက် ဖြစ်သော သုခသာမဏေရဝတ္ထုတွင် သုခသာမဏေအလောင်းသည် သူဆင်းရဲ ဖြစ်စဉ်အခါ ဂန္ဓသူဌေးကြီး၏ မွန်မြတ်လှစွာသော ထမင်းတနပ်စာကို စားလို သည့်အတွက် သုံးနှစ်တိုင်တိုင် အခစားလုပ်မှ ကျွေးနိုင်မည်ဟု ဂန္ဓသူဌေးကြီး ပြောသဖြင့် သုံးနှစ်တိုင်တိုင် အခစားလုပ်၍ ထမင်းတနပ်စာကို ရရှိကာ စား တော့မည့်ဆဲဆဲတွင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ကြွလာတော်မူသဖြင့် အလွန်တရာ စားချင်လှ၍ သုံးနှစ်တိုင်တိုင် စွန့်စွန့်စားစား အားထုတ်လုပ်ကိုင်မှ ရသော ထမင်းတနပ်စာကို မတွန့်မတို လှူဒါန်းလိုက်ခြင်းသည်ရင်း (ဝတ္ထုအကျယ်ကို ဓမ္မပဒ၌ ကြည့်ရှုရာ၏။)

ပဏ္ဏာသနိပါတ် ဥမ္မာဒန္တီဇာတ်တွင် ဥမ္မာဒန္တီအလောင်း သူဆင်းရဲမကလေး သည် သုံးနှစ်အခစားလုပ်မှ ရရှိသည့် ဝတ်ပန်းဆိုးသော အဝတ်ကို ဝမ်းသာ အားရ ဝတ်တော့မည့်ဆဲဆဲတွင် လူဆိုးများ သက်န်းကို အလုခံရသော ကဿပ မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်ရဟန်းနှင့်တွေ့ကာ မိမိအလွန်တရာ ဝတ်ချင်လှစွာသော အဝတ်ကို မဝတ်ပဲ ရဟန်းအား လှူဒါန်းလိုက်ခြင်းများသည်ရင်း ဒုက္ကရဒါနပင် ဖြစ်သည်။

အကြီးအကျယ် အံ့သြလောက်အောင် လှူဒါန်းခြင်းဒါနသည်ကား မဟာ ဒါနမည်၏။ သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး၏ ဓမ္မက္ခန္ဓာ ရှစ်သောင်းလေးထောင်အား ပူဇော်လှူဒါန်းပွဲကြီးသည် အလွန်တရာကြီးကျယ်သော မဟာဒါနကြီးပင် ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့်ပင်—

"ဤ ဘုရားသာသနာတော်မှာ ပစ္စည်းအများအပြား လှူဒါန်း ရာတွင် မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်မှာပင် အသင်မင်းကြီး နှင့်တူသော ပစ္စည်းလေးပါးဒါယကာ မရှိ၊ အသင်မင်းကြီး၏ အလှူဒါန သည်သာ အကြီးကျယ်ဆုံး ဖြစ်သည်"—

ဟု အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ် မိန့်ကြားတော်မူခဲ့ပေသည်။

ဤ သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး၏ အလှူမှာ ပစ္စည်းလှူသော ဒါယကာတို့တွင် အသာဆုံး အကြီးကျယ်ဆုံးဟု အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိ

ပုတ္တတိဿမထေရ် ဟောတော်မူအပ်သော်လည်း မည်သူနှင့်မျှ အရှုံးအနိုင် ယှဉ်ပြိုင်ရသည်မဟုတ်၊ မိမိအလိုအဝိုင်း ပြုလုပ်ခြင်းသာဖြစ်၍ သဒိသ, အသဒိသ သဘောကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရန် မလို။ ရှေး၌ပြခဲ့ပြီးသော ပသေနဒီကောသလမင်းကြီး၏ အလှူမှာ ပြည်သူလူထုနှင့် ယှဉ်ပြိုင်တုပ ပြုလုပ်ကြသောအရာဖြစ်၍ အသဒိသဟူသော အမည်ကို ရရှိသည်ဟု မှတ်ယူအပ်၏။

ပြုလုပ်ရန် ခဲယဉ်းသည်လည်းမဟုတ်၊ ကြီးကျယ်များပြားလှသည်ဟု ပြောဆိုဖွယ်ရာလည်း မရှိသော အလှူဟူသမျှသည် သာမညဒါနချည်းသာ ဖြစ်၏။

ထိုမှတပါးလည်း ဝိနယ ပရိဝါရပါဠိတော်နှင့် ထိုအဋ္ဌကထာ(ကေတ္တရိကနယ အဖွင့်)တွင်—

(၁) သံဃာတော်အား လှူဒါန်းမည်ဟု နှုတ်မြွက်ညွတ်ကိုင်းထားပြီးသောပစ္စည်းကို ညွတ်ကိုင်းရင်း သံဃာတော်အားသာ လှူဒါန်းခြင်း၊

(၂) စေတီတော်အား လှူဒါန်းမည်ဟု နှုတ်မြွက်ညွတ်ကိုင်းထားပြီးသော ပစ္စည်းကို ညွတ်ကိုင်းရင်း စေတီတော်အားသာ လှူဒါန်းခြင်း၊

(၃) ပုဂ္ဂိုလ်တပါးပါးအား လှူဒါန်းမည်ဟု နှုတ်မြွက်ညွတ်ကိုင်းထားပြီးသော ပစ္စည်းကို ညွတ်ကိုင်းရင်း ပုဂ္ဂိုလ်အားသာ လှူဒါန်းခြင်း—

ဟူ၍ ဓမ္မိကဒါန သုံးပါးရှိကြောင်း ဟောပြဖွင့်ဆိုထားသည်။ (တရားသဖြင့် လှူဒါန်းအပ်သောဒါန၊ သို့မဟုတ် တရားနှင့် ညီညွတ်သင့်လျော်သောဒါနဟု ဆိုလိုသည်။)

(ဤ ဓမ္မိကဒါနသုံးပါးအကြောင်းကို နောက်မှ အဓမ္မိကဒါန ကိုးပါးနှင့်တွဲစပ်၍ ပြဆိုမည်။)

သုံးပါးတွဲ ဒါနစု ပြီး၏။

ငါးပါးတွဲ ဒါနစု

သဘောရင်းအားဖြင့် ဒါနသည် လေးပါးရှိသည်ဟူ၍ ကျမ်းဂန်တို့၌ တိုက်ရိုက် အပြအဆို မရှိကြ။ ရှေးက ဝတ္ထုဒါနအရာတွင် ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဝိနည်းဒေသနာတော်အလို ပစ္စည်းလေးပါးရှိသဖြင့် ဒါနလေးပါးရှိသည်ကို ဤအရာ၌ ပြဆိုလိုက—

၁။ စီဝရဒါန=အဝတ်သင်္ကန်း လှူဒါန်းခြင်း၊

၂။ ပိဏ္ဍပါတဒါန=ဆွမ်းခဲဖွယ်ဘောဇဉ် လှူန်းခြင်း၊

၃။ သေနာသနဒါန=ကျောင်း အိပ်ရာ နေရာ လှူဒါန်းခြင်း၊

၄။ ဘေသဇ္ဇဒါန=ဆေးပစ္စည်း လှူဒါန်းခြင်း—

ဟူ၍ လေးပါးစုဒါနအဖြစ်ဖြင့် ပြဆိုသင့်ပေ၏။

ထိုမှတပါးလည်း ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိ=(အလှူ၏ စင်ကြယ်ခြင်း) လေးပါးကို စွဲ၍—

၁။ လှူသူ သီလရှိ၍ ခံယူသူ သီလမရှိသော ဒါန၊

၂။ ခံယူသူ သီလရှိ၍ လှူသူ သီလမရှိသော ဒါန၊

၃။ လှူသူ ခံယူသူ နှစ်ဦးလုံးပင် သီလမဲ့သော ဒါန၊

၄။ လှူသူ ခံယူသူ နှစ်ဦးလုံးပင် သီလရှိသော ဒါန—

ဟူ၍ ဒါနလေးပါး တနည်းအားဖြင့် မှတ်သားသင့်ပေ၏။

ငါးပါးစုအားဖြင့် အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် ပဉ္စကနိပါတ် သုမနဝဂ် (၆) ကာလဒါနသုတ်၌—

၁။ ဧည့်သည် အာဂန္တုအား လှူဒါန်းခြင်း၊

၂။ ခရီးထွက်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်အား လှူဒါန်းခြင်း၊

၃။ မကျန်းမာသော ပုဂ္ဂိုလ်အား လှူဒါန်းခြင်း၊

၄။ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးသောအခါ လှူဒါန်းခြင်း၊

၅။ လုပ်ကိုင်ရရှိသော ကောက်ပဲသီးနှံတို့မှ ဦးဦးဖျားဖျားကို သီလဝန္တ ပုဂ္ဂိုလ်များအား လှူဒါန်းခြင်း—

အားဖြင့် ကာလဒါနငါးပါးရှိသည်ဟု ဟောတော်မူ၏၊ (အချိန်အခါနှင့်လျော်စွာ လှူဒါန်းအပ်သောဒါနငါးပါးဟု ဆိုလိုသည်။)

ဤကာလဒါနငါးပါးတွင် ငါးခုမြောက်ဖြစ်သော ဒါနမှာ မိမိတို့ ရရှိသော ကောက်ပဲသီးနှံကို လှူဒါန်းခြင်းဟူ၍ ဟောတော်မူခြင်းမှာ တောင်သူလယ်သမားများအတွက် ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်သည်။ တောင်သူ လယ်သမား မဟုတ်သူတို့မှာလည်း မိမိဆိုင်ရာ အလုပ်အကိုင်မှ ရရှိလာသော ပစ္စည်း ဦးဦးဖျားဖျားကို လှူဒါန်းခြင်းသည်လည်း သဘောအတူတူပင် ဖြစ်သင့်သည်။

အသပ္ပုရိသ ဒါနငါးပါး

(သူတော်ကောင်းမဟုတ်သူတို့၏ လှူခြင်းငါးမျိုး)

၁။ လှူဘွယ်ဝတ္ထုကို စင်ကြယ်ကောင်းမွန်အောင် စီမံပြုပြင်ခြင်းမရှိပဲ လှူဒါန်းခြင်း၊

၂။ စိတ်ထဲမှာ ရိုသေလေးမြတ်မှု မရှိပဲ လှူဒါန်းခြင်း (လှူဘွယ်ဝတ္ထုကို ဂရုမစိုက် စိတ်၌မထားပဲ လှူဒါန်းခြင်း)၊

၃။ မိမိကိုယ်တိုင် ကိုင်တွယ်၍ လှူဒါန်းသင့်ပါလျက် ကိုင်တွယ်၍ မလှူဒါန်းခြင်း(ပါယာသိမင်းကဲ့သို့ ကိုယ့်ပစ္စည်းကို ကိုယ်တိုင်မလှူ ဥတ္တရလုလင်တို့ကဲ့သို့ **အစေအပါး**တို့ကို လှူစေခြင်း)၊

၄။ ထမင်းကြွင်း ဟင်းကျန်စသည့် စွန့်ပစ်အပ်သော ပစ္စည်းကိုကဲ့သို့ လှူဒါန်းခြင်း၊

၅။ ဤလှူဒါန်းမှုကြောင့် နောက်အခါဝယ် အကောင်းကျိုးကေန် ရောက်လာလိမ့်မည်ဟု သိရှိသော ကမ္မဿကတာပညာ မရှိပဲ လှူဒါန်းခြင်း။

သပ္ပုရိသ ဒါနငါးပါး

(သူတော်ကောင်းတို့၏ လှူခြင်းငါးမျိုး)

၁။ လှူဘွယ်ဝတ္ထုကို စင်ကြယ်ကောင်းမွန်အောင် စီမံပြုပြင်၍ လှူဒါန်းခြင်း၊

၂။ စိတ်ထဲမှာ ရိုသေလေးမြတ်မှုရှိ၍ လှူဒါန်းခြင်း (လှူဘွယ်ဝတ္ထုကို ဂရုတစိုက် စိတ်၌ ထား၍ လှူဒါန်းခြင်း)၊

၃။ မိမိကိုယ်တိုင် ကိုင်တွယ်လှူဒါန်းခြင်း (အစမထင် သံသရာတခွင်၌ လက်ခြေကို မရသည့် ဘဝကား များလှပြီ၊ လက်ခြေအင်္ဂါပြည့်စုံသည့် ယခုဘဝဝယ် ရသောလက်ဖြင့် ဘဝမှလွတ်မြောက်ရေးကို အားထုတ်မည်ဟု ဆင်ခြင်၍ ကိုယ်တိုင်ကိုင်တွယ်၍ လှူဒါန်းခြင်း)၊

၄။ ထမင်းကြွင်း ဟင်းကျန်စသည့် စွန့်ပစ်အပ်သော ပစ္စည်းမျိုးကို ကဲ့သို့ မဟုတ်ပဲ ဂရုတစိုက် လှူဒါန်းခြင်း၊

၅။ ဤလှူဒါန်းမှုကြောင့် နောက်အခါဝယ် ကောင်းကျိုးကြောင်း ရောက်လိမ့်မည်ဟု သိရှိသော ကမ္မဿကတာ ပညာရှေ့သွားပြု၍ လှူဒါန်းခြင်း။

(ဤဆိုအပ်ပြီးသော အသပ္ပုရိသဒါန ငါးပါး, သပ္ပုရိသဒါန ငါးပါးတို့ကို အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် ပဉ္စကနိပါတ် တိကဏ္ဍကဝဂ် ခုနစ်ခုမြောက် သုတ်၌ ဟော တော်မူအပ်သည်။)

တနည်း သပ္ပုရိသဒါန ငါးပါး

၁။ ကံ-ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်သော သဒ္ဓါတရားဖြင့် လှူဒါန်းခြင်း၊

၂။ လှူဘွယ်ဝတ္ထုကို စင်ကြယ်မွန်မြတ်အောင် ကောင်းစွာပြုလုပ်၍ လှူဒါန်းခြင်း၊

၃။ အချိန်အခါနှင့် သင့်လျော်စွာ လှူဒါန်းခြင်း၊ သင့်လျော်လျောက် ပတ်သောအချိန်၌ လှူဒါန်းခြင်း (ဆွမ်းလှူသင့်သော အချိန်၌ ဆွမ်းကိုလှူခြင်း၊ သင်္ကန်းလှူသင့်သော အချိန်၌ သင်္ကန်းကို လှူခြင်းစသည်)၊

၄။ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ကို ချီးမြှောက်လိုသော စိတ်ထားဖြင့် လှူဒါန်းခြင်း၊

၅။ မိမိဂုဏ်ကိုငှင်း သူတပါးဂုဏ်ကိုငှင်း အစွန်းအငြိ အထိအခိုက်မရှိ စေပဲ လှူဒါန်းခြင်း။

ထိုဒါနငါးပါးကို အစဉ်အတိုင်း (၁)သဒ္ဓါဒါန၊ (၂)သက္ကစ္စဒါန၊ (၃)ကာလ ဒါန၊ (၄)အနုဂ္ဂဟဒါန၊ (၅)အနုပဃာတဒါနဟု မှတ်ထားပြီးလျှင်၊ ထိုငါးပါး လုံးကြောင့်ပင် ကြွယ်ဝချမ်းသာ ဥစ္စာစီးပွါး များပြားခြင်းအကျိုးကို ရနိုင်သည့် ပြင်၊ (၁)သဒ္ဓါဒါနကြောင့် အဆင်းလှခြင်း၊ (၂)သက္ကစ္စဒါနကြောင့် အခြွေအရံ ပရိသတ်များ မိမိ၏စကားကို လိုက်နာခြင်း၊ (၃)ကာလဒါနကြောင့် လိုအပ် သောအချိန်ကာလဝယ် လိုအပ်သော အကျိုးတရားတို့ကို များစွာရနိုင်ခြင်း၊ (၄)အနုဂ္ဂဟဒါနကြောင့် ရရှိသောစည်းစိမ် မွန်မြတ်သော အသုံးအဆောင် တို့ကို သုံးဆောင်ရန် စိတ်ဆန္ဒရှိခြင်း သုံးဆောင်ရခြင်း၊ (၅)အနုပဃာတဒါန ကြောင့် ရရှိသော စည်းစိမ်တို့ကို ရန်သူမျိုးငါးပါးတို့ အထိအပါး မခံရခြင်း တည်းဟူသော အကျိုးထူး အသီးသီးကို ရရှိနိုင်ကြောင်း အထူးမှတ်ယူရာ၏။

အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် ပဉ္စကနိပါတ် တိကဏ္ဍကဝဂ် ရှစ်ခုမြောက်သုတ်၌ ဤတနည်း သပ္ပုရိသဒါနကို ဟောတော်မူသည်။ ထိုသပ္ပုရိသဒါန ငါးမျိုးကို ပြောင်းပြန်လှန်လိုက်လျှင် တနည်း အသပ္ပုရိသ ဒါနငါးမျိုးဖြစ်နိုင်၏။ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်အားဖြင့် ပြောင်းပြန်လှန်၍ ဟောထားချက်မရှိသော်လည်း ဖြစ်သင့်သမျှ ပြောင်းပြန်လှန်၍ ယူသော်....

၁။ ကံ-ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်သော သဒ္ဓါတရားမရှိပဲ အတုအပမျှ (သို့မဟုတ်) အကဲ့ရဲ့လွတ်ရုံမျှ လှူဒါန်းခြင်း အသဒ္ဓိယဒါန၊ (ဤဒါနကြောင့် စည်းစိမ်ဥစ္စာရှိပါသော်လည်း အင်္ဂါအဆင်း မပြည့်စုံပဲရှိတတ်သည်။)

၂။ လှူဘွယ်ဝတ္ထုကို စင်ကြယ်မွန်မြတ်အောင် ကောင်းစွာမပြုပဲ ဖြစ်ကတတ်ဆန်း လှူဒါန်းခြင်း အသက္ကစ္စဒါန၊ (ဤဒါနကြောင့် စည်းစိမ်ဥစ္စာ ရှိပါသော်လည်း အခြွေအရံ ပရိသတ်များ မိမိစကားကို မလိုက်နာပဲ ရှိတတ်သည်။)

၃။ အချိန်အခါမဟုတ်ပဲ လှူဒါန်းခြင်း အကာလဒါန၊ (ဤဒါနကြောင့် စည်းစိမ်ဥစ္စာရှိပါသော်လည်း လိုအပ်သောအချိန်အခါ၌ လိုအပ်သော အကျိုးတရားတို့ကို များများမရနိုင်ပဲ ရှိတတ်သည်။

၄။ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ကို ချီးမြှောက်လိုသောစိတ်မရှိပဲ ဝတ်ကျေတမ်းကျေ လှူဒါန်းခြင်း အနနုဂ္ဂဟဒါန၊ (ဤဒါနကြောင့် စည်းစိမ်ဥစ္စာရှိပါသော်လည်း မွန်မြတ်သော အသုံးအဆောင်တို့ကို သုံးဆောင်ရန် စိတ်ဆန္ဒမရှိ၊ မသုံးဆောင်ရပဲ ရှိတတ်သည်။)

၅။ မိမိဂုဏ်ကိုဖြစ်စေ သူတပါးဂုဏ်ကိုဖြစ်စေ စွန်းငြိထိပါး၍ လှူဒါန်းခြင်း ဉပဃာတဒါန၊ (ဤဒါနကြောင့် စည်းစိမ်ဥစ္စာ ရပါသော်လည်း ရန်သူမျိုးငါးပါးတို့ ဖျက်ဆီး၍ ပျက်စီးတတ်သည်။)

ဤကဲ့သို့ အသပ္ပုရိသ ဒါနငါးမျိုးရှိသည်ဟု မှတ်ယူနိုင်၏။ ဤသပ္ပုရိသဒါန အသပ္ပုရိသဒါနတို့၌လာသော ကာလဒါန, အကာလဒါနတို့ကို ထောက်ထား၍ စေတနာကောင်းဖြင့်ပင် ဖြစ်သော်လည်း မြတ်စွာဘုရားမှာ နေ့အခါ ဆွမ်းညီတွန်းပူဇော်ခြင်း မွန်းလွဲပြီးနောက် ခဲဖွယ်ဘောဇဉ် တင်လှူခြင်း စသည်တို့ကို မပြုမိအောင် သတိဆောင်ရာ၏။

လူတို့က ကုသိုလ်ကောင်းမှုဟု သတ်မှတ်သမုတ်အပ်သော်လည်း စင်စစ်မှာ အကုသိုလ်မကောင်းမှုသာ ဖြစ်နေဂသာ ဒါနတို့သည်....

(၁) မဇ္ဇဒါန=သေ အရက် အလှူ၊
(၂) သမဇ္ဇဒါန=ပွဲသဘင် အလှူ၊
(၃) ဣတ္ထိဒါန=မည်သူမဆို အလိုရှိသောသူများ သွားလာကြရန် ပြည့်တန်ဆာမများကို ငှါးထားသောအလှူ၊
(၄) ဥသဘဒါန=နွားမများရှိရာသို့ နွားသိုးကို အလိုရှိသလို မြူးထူး ပျော်ပါးရန် လွှတ်ပေးခြင်း အလှူ၊
(၅) စိတ္တကမ္မဒါန=မသင့်မလျော်သော ရုပ်ပုံများကို ရေးသားလှူ ဒါန်းခြင်းအလှူ—

အားဖြင့် ငါးပါးရှိသည်ဟု ဝိနည်းပရိဝါပါဠိတော်၌ ဟောကြားတော်မူအပ်သည်။

ဤငါးပါးကိုလှူရာ၌ မကောင်းမှု အကုသိုလ်သာဖြစ်သည်ဟု ဟောကြားခြင်းမှာ ဤငါးမျိုးကို လှူဒါန်းရာ၌ စိတ်စေတနာကောင်း ထားနိုင်ဖွယ်ရာ မရှိသောကြောင့်ပင်ဖြစ်၏။ လူများ၏ အထင်ကမူ....ဘိန်းပြတ်၍ သေတော့မည် ဆဲဆဲဖြစ်နေသော ဘိန်းသမားကို တွေ့လျှင် "ဤသူသည် ဘိန်းမစားရက သေမည် ဧကန်ဖြစ်သောကြောင့် မသေရအောင် သူ၏အသက်ကို ငါဆက်၍ ပေးမည်"ဟု သဘောထားကာ ဘိန်းခွံ့၍ပေးလိုက်လျှင် ဇီဝိတဒါနကုသိုလ် ဖြစ်သည်ဟု ထင်မှတ်တတ်ကြ၏။ စင်စစ်မှာ ကုသိုလ်မဖြစ်နိုင်၊ အကြောင်းကား ဤမစားသင့်သောဘိန်းကို စားစေလိုခြင်းသည် ကုသိုလ်စိတ်မဟုတ်၊ အကုသိုလ် စိတ်သာ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ အရက်စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း မှတ်ယူရာ၏။

ဝေဿန္တရာဇာတ်တော်၌ အလောင်းတော် ဝေဿန္တရာမင်းကြီးသည် မဟာဒါနကြီးကို ပေးလှူရန် ဒါနဝတ္ထု ခင်းကျင်းစီစဉ်ထားရာတွင် သေအရက်ကိုပင် ပါဝင်စေသည်ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ပြဆို၏။

ဤအချက်၌ မလှူကောင်းသောအရက်ကို ဝေဿန္တရာမင်းကြီး လှူဘွယ်ဝတ္ထုခင်းကျင်းရာ၌ ထည့်ထားခြင်းသည် သေသောက်ကြူး(အရက်သမား)တို့ သောက်စားစေလိုသော စိတ်ဆန္ဒလုံးဝမရှိ၊ သောက်စေလိုသော စိတ်ကသာလျှင် အကုသိုလ်ဖြစ်သည်၊ ဝေဿန္တရာမင်းကြီးကမူကား သောက်စားစေလိုသောစိတ် အလျဉ်းမရှိပဲ သူ၏အလှူကြီးထဲမှာ သေအရက် လှူဘွယ်ဝတ္ထုမပါဟု သူတပါးက ပြောဆိုစွပ်စွဲခြင်းမှ ကင်းလွတ်စေခြင်းငှါ ထည့်သွင်းထားခြင်း ဖြစ်သည်ဟု အကြောင်းပြကြ၏။

သောချာစွာစိစစ်ပါလျှင် ဝေဿန္တရာမင်းကြီးကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီးသည် မစွန့်စွဲထိုက်ပဲ သူတပါးတို့က စွန့်စွဲမည်ကို ကြောက်ရွံ့စိုးရိမ်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ၊ စင်စစ်မှာ....သေအရက်ကိုသောက်မှသာ အပြစ်ရှိသည်၊ မသောက်ပဲ ဆေးအဖြစ်ဖြင့် အပြင်အပက လိမ်းကျံခြင်း စသည် သုံးသင့် သုံးထိုက်သော နည်းဖြင့် အသုံးပြုက အကုသိုလ်မဖြစ်နိုင်ပေ၊ ဤကဲ့သို့ အကုသိုလ်မဖြစ်နိုင်သည့် အပြင်အပက လိမ်းကျံခြင်းစသော ကိစ္စအတွက် အလိုရှိသော သူများအား လှူဒါန်းလိုခြင်းကြောင့် ထည့်သွင်းထားခြင်းဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူသင့်ပေသည်။

သမဇ္ဇဒါနစသော နောက်လေးပါးတို့မှာကား မည်ယည့်နည်းနှင့်မျှ စေတနာကောင်းထား၍ မဖြစ်နိုင်သော ဒါနများသာ ဖြစ်သည်။

မဟာဒါန ငါးပါး

အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် အဋ္ဌကနိပါတ် လေးခုမြောက် (၄) ဒါနဝဂ်၊ နဝမ သုတ်၌၊ ၊ပဉ္စိမာနိ ဘိက္ခဝေ ဒါနာနိ မဟာဒါနာနိ....ဟူသော စကားကို အစချီ၍ ငါးပါးသီလကိုပင် မဟာဒါနကြီး ငါးပါးဟူ၍ အကျယ်ဟောကြားတော်မူ၏။

ဤပါဠိတော်ကြီး၌ ငါးပါးသီလကိုပင် မဟာဒါနကြီးငါးပါးအဖြစ် အကျယ်ဟောထားသည့်အတွက် "သီလကိုပင် ဒါနခေါ်သည်"ဟု မမှတ်ယူအပ်၊ မြတ်စွာဘုရားကလည်း ဒါနနှင့် သီလ-တရားကိုယ် မပြား တသားတည်း အနေဖြင့် ဟောတော်မူလိုသည်မဟုတ်။ သီလဟူသည် ကိုယ်နှုတ်နှစ်ပါးကို ကောင်းစွာ ထိန်းသိမ်းခြင်းဖြစ်၍ ဒါနဟူသည်မှာကား တစုံတရာကို ပေးစွန့်ခြင်း ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် သီလကိုပင် ဒါနခေါ်သည်ဟု မမှတ်ယူအပ်။ စင်စစ်သော်ကား....ပါဏာတိပါတ ဝိရတီသိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်၍ သီလနှင့်ပြည့်စုံလျှင် ထိုသီလရှိသော သူတော်ကောင်းသည် သတ္တဝါတို့ကို သတ်ဖြတ်ခြင်းအမှု မပြုလုပ်တော့ပဲ အဘယဒါန=သတ္တဝါတို့အား ဘေးကင်းစေခြင်းအမှုကို ပေးသည်မည်၏။ ဤနည်းအတိုင်း သိက္ခာပုဒ် ငါးပါးလုံးကို စောင့်ထိန်းလိုက်သဖြင့် သတ္တဝါတို့အား ဘေးကင်းစေခြင်းအမှုကို ပေးလျှင် သီလအရင်းခံရှိသော ဒါနကိစ္စ ပါဝင်ပြီးစီးသွားသောကြောင့် သီလငါးပါးကို မဟာဒါန ငါးပါးဟု မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသည်ကို အထူးသတိချပ် သိမှတ်ရာ၏။

ငါးပါးတွဲ ဒါနစု ပြီး၏။

ဒါနသည် သဘောရင်းအားဖြင့် လေးပါးအပြားရှိကြောင်းကို ပါဠိတော်တိုက်ရိုက် ဟောပြခြင်းမရှိ၊ ထိုသို့ မရှိသော်လည်း ဝိနည်းပရိယာယ်အားဖြင့် ပစ္စည်းလေးပါးကို စွဲ၍ သင်္ကန်းအလှူ ဆွမ်းအလှူ ကျောင်းအလှူ ဆေးအလှူဟူ၍ လေးပါး၊ ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိလေးမျိုးကို စွဲ၍ ဒါယကာကသာ သီလရှိ၍ အလှူခံသူက သီလမရှိသောဒါန၊ အလှူခံသူကသာ သီလရှိ၍ ဒါယကာက သီလမရှိသောဒါန၊ နှစ်ဦးလုံး သီလမရှိသောဒါန၊ နှစ်ဦးလုံး သီလရှိသောဒါနဟု လေးပါး ပြဆိုသင့်သကဲ့သို့—၊

သဘောရင်းအားဖြင့် ခြောက်ပါးအပြားရှိကြောင်းကို ပါဠိတော်တိုက်ရိုက် ဟောပြခြင်းမရှိသော်လည်း အဘိဓမ္မာပရိယာယ်အားဖြင့် အာရုံခြောက်ပါးကို စွဲ၍ ထိုအာရုံခြောက်ပါးကို ဒါနဝတ္ထုပြုကာ ရူပဒါန=အဆင်းအလှူ၊ သဒ္ဒဒါန=အသံအလှူ စသည်ဖြင့် ခြောက်မျိုးရှိကြောင်းကို အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ (ဆဋ္ဌမူ စာမျက်နှာ ၁၁၉ စသည်)၌ အကျယ်တဝင့် ဖွင့်ပြထားသည်။

ဤနည်းအတူ ခုနစ်ပါးအပြားရှိကြောင်းကိုလည်း ပါဠိတော် တိုက်ရိုက် ဟောပြခြင်း မရှိသော်လည်း ရှေးကပြခဲ့ပြီးသည့် သံဃိကဒါနခုနစ်ပါးကိုပင် ခုနစ်ပါးစု ဒါနအဖြစ်ဖြင့် ပြဆိုလိုက ပြဆိုသင့်ပေသည်။ (ရှေးကပြခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ဤ၌ မပြတော့ပြီ။)

ရှစ်ပါးတွဲ ဒါနစု

အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် အဋ္ဌကနိပါတ် လေးခုမြောက် (၄)ဒါနဝဂ်၊ ပဌမသုတ်၌ ဒါနရှစ်ပါးရှိကြောင်းကို ဟောကြားတော်မူသည်။ ရှစ်ပါးဟူသော်ကား....

၁။ အလှူခံရောက်လာလျှင် ကြန့်ကြာ၍ မခနစေပဲ အရေးတယူ လှူဒါန်းခြင်း၊

၂။ အကဲ့ရဲ့ခံရမည်ကိုရင်း အပါယ်သို့ကျရောက်မည်ကိုရင်း ကြောက်၍ လှူဒါန်းခြင်း၊

၃။ မိမိအား ရှေးက ပေးကမ်းဘူးသောသူဟူ၍ မိမိက လှူဒါန်းခြင်း၊

၄။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ယခု ငါက ပေးလှူလိုက်လျှင် နောက်အခါ ငါ့အား ပြန်၍ ပေးလှူလိမ့်မည်ဟု ရည်ရွယ် လှူဒါန်းခြင်း၊

၅။ လှူဒါန်းခြင်းဟူသည် ကောင်းသောအလုပ်ဖြစ်သည်ဟု နှလုံးသွင်း၍ လှူဒါန်းခြင်း၊

၆။ ငါသည် ချက်ပြုတ်၍ စားနေသူ ဖြစ်ပါလျက် မချက်မပြုတ်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်အား မလှူဒါန်းပဲ စားသုံးခြင်းငှါ မသင့်ပေဟု နှလုံးသွင်း၍ လှူဒါန်းခြင်း၊

၇။ ဤအလှူကို ငါလှူလိုက်လျှင် ငါ၏ ကောင်းသော ဂုဏ်သတင်း ကျော်စောသံ လွှမ်းမိုးပြန့်နှံ့ သွားလိမ့်မည်ဟု နှလုံးသွင်း၍ လှူဒါန်းခြင်း၊

၈။ သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာတရား အားထုတ်ရာမှာ စိတ်ကောင်းစွာ မတည်ကြည်နိုင်ရှိခဲ့သော် ထိုစိတ်တည်ကြည်စေရန် အဆင်တန်းဆာ ဖြစ်ဘို့ရန် ရည်ရွယ်လှူဒါန်းခြင်း—

ဤရှစ်ပါးတို့တည်း။

ထိုရှစ်ပါးတို့တွင် နောက်ဆုံးဖြစ်သော ဒါနသည်သာ အမြတ်ဆုံး ဖြစ်၏၊ အကြောင်းမှာ....ဤနောက်ဆုံး ဒါနသည် သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာတရား အားထုတ်ရာမှာ စိတ်တည်ကြည် ရှင်လန်းလာအောင် အားပေးအားမြှောက်ပြုကာ ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ကိုရကြောင်း သမထဝိပဿ နာတို့အား ကျေးဇူးများသော ဒါနထူးဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ရှေ့ဒါန ခုနစ်ပါးတို့မှာ ဤကဲ့သို့ သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာစိတ်ကို အားပေးအားမြှောက် မပြုနိုင်ကြ။ ထိုမပြုနိုင်ကြသည့် ဒါနထဲတွင်လည်း (၁)အမှတ် ဒါနနှင့် (၅)အမှတ်ဒါန နှစ်ပါးတို့သည် မြတ်သောဒါနပင် ဖြစ်၏ (ပဏီတဒါနဟု ဆိုလိုသည်)။ (၇) အမှတ်ဒါနမှာ အညံ့စား ဟီနဒါန ဖြစ်၍၊ (၂)(၃)(၄)(၆)အမှတ်ပြ ဒါနတို့မှာ အလယ်အလတ် မဇ္ဈိမဒါနစုသာ ဖြစ်၏။

ဒါနနှင့်စပ်၍ ရှေးကပြခဲ့ပြီးသော ပုညဝိသယဒါန, လောကဝိသယဒါန နှစ်ပါးရှိရာတွင် ယခုဖော်ပြအပ်သော ဒါနရှစ်ပါး၌ ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ လောကဝိသယ, ပုညဝိသယအားဖြင့် ခွဲခြားသိမှတ်သင့်ပေသည်။ မှတ်ယူပုံမှာ ... (၁)အမှတ် (၅) အမှတ် (၈)အမှတ် ဒါနတို့သည် ပုညဝိသယဒါနမျိုးဖြစ်၍၊ ကျန်သော ငါးပါးတို့မှာ လောကဝိသယဒါနတို့သာ ဖြစ်သင့်ပေသည်။

တနည်းကား ...

၁။ ချစ်ခင်လိုလားသဖြင့် ပေးခြင်း၊

၂။ မလွဲသာသည့်အတွက် မုန်းလျက်နှင့် ဆောင့်ဆောင့် အောင့်အောင့် ပေးခြင်း၊

၃။ အကြောင်းအကျိုးမသိပဲ မိုက်မဲတွေဝေ၍ ပေးခြင်း၊

၄။ အမျိုးကဲ့ရဲ့မည်ကို ကြောက်၍၎င်း၊ အပါယ်ကျမည်ကို ကြောက်၍၎င်း၊ အလှူခံက တစုံတရာ ရန်ပြုမည်ကို ကြောက်၍၎င်း ပေးခြင်း၊

၅။ ငါ၏ မိဖ ဖိုးဖွားများ အဆက်ဆက်ကပင် ပေးကမ်း လှူဒါန်းခြင်း အမှု ပြုခဲ့သည်၊ ဤ မိဖ ဖိုးဖွားတို့၏ အနွယ်အဆက် ပဝေဏီကို ယုတ်လျော့ခြင်းငှါ မထိုက်ဟု ပေးခြင်း၊

၆။ ဤအလှူကို လှူ၍ သေလွန်သည့်နောက် နတ်ပြည်သို့ ရောက်ရန်ကို ရည်သန်၍ ပေးခြင်း၊

၇။ ဤအလှူကို လှူလိုက်လျှင် ငါ၏ စိတ်သည် ကြည်လင်လိမ့်မည် နှစ်သက်ရွှင်လန်းလိမ့်မည်ဟု စိတ်နှစ်သက်ရွှင်လန်းမှုကို မျှော်ရှု၍ ပေးခြင်း၊

၈။ သမထ ဝိပဿနာ အားထုတ်ရာမှာ စိတ်ကောင်းစွာ မတည်ကြည် နိုင်ရှိခဲ့သော် ထိုစိတ်တည်ကြည်စေရန် အဆင်တန်းဆာ အသုံး အဆောင်ဖြစ်ဘို့ရန် ရည်သန်၍ပေးခြင်း—

ဟူ၍ အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် အဋ္ဌကနိပါတ်(၄)ဒါနဝဂ်၊ တတိယသုတ်၌ ဟောတော် မူသည်။

ဤရှစ်ပါးတို့တွင်လည်း ရှစ်ခုမြောက် ဒါနသာ အမြတ်ဆုံးဖြစ်၍၊ အမှတ်(၆)နှင့် အမှတ် (၇) ဒါနတို့မှာ သင့်လျော်မြင့်မြတ်သောဒါန ဖြစ်ကာ ပုညဝိသယဒါနစု ဖြစ်သည်၊ ကျန်သော ဒါနငါးမျိုးတို့မှာ အညံ့စားဖြစ်၍ လောကဝိသယ ဒါနစုသာဖြစ်၏။

တနည်းကား....

ထို (၄) ဒါနဝဂ်-ပဉ္စမသုတ်၌ ဒါနူပပတ္တိတရား ရှစ်ပါးရှိကြောင်းကို အကျယ်ဟောထားတော်မူသည်။ ဒါနူပပတ္တိဟူသော ပါဠိမှာ“အလှူကြောင့် နောက်အခါ ရရှိမည့် ဘဝပဋိသန္ဓေ” ဟူ၍ အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်၊ နောက်အခါ ရရှိမည့်ဘဝပဋိသန္ဓေ ရှစ်မျိုးကိုစွဲ၍ အလှူဒါနကို ရှစ်မျိုးခွဲထားခြင်းဖြစ်၏၊ ခွဲထားပုံအကျဉ်းကား....

၁။ လူ့ပြည်၌ ကြွယ်ဝချမ်းသာသောသူများကိုမြင်၍ ထိုသူကဲ့သို့ ဖြစ်ရန် ဆုတောင်းပန်ထွာပြုကာ အလှူပေး၍ သီလနှင့်လည်း ပြည့်စုံ သည့်အတွက် ဆုတောင်းသည့်အတိုင်း သေလွန်သည့်နောက် လူချမ်းသာ ဖြစ်ရသည်လည်းတပါး၊

၂။ စတုမဟာရာဇ် နတ်များသည် တန်းခိုးစည်းစိမ်ချမ်းသာ ကြီးမား များပြား၏ဟု ကြားသိရသဖြင့် ထိုစတုမဟာရာဇ် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရန် ဆုတောင်းပန်ထွာပြုကာ အလှူပေး၍ သီလနှင့်လည်း ပြည့်စုံသည့်အတွက် ဆုတောင်းသည့်အတိုင်း သေလွန်သည့်နောက် စတုမဟာရာဇ်နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရသည်လည်းတပါး၊

၃။ တာဝတိံသာနတ်များသည် တန်းခိုးစည်းစိမ်ချမ်းသာ ကြီးမား များပြား၏ဟု ကြားသိရသဖြင့် ထိုတာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရန် ဆုတောင်းပန်ထွာပြုကာ အလှူပေး၍ သီလနှင့်လည်း ပြည့်စုံသည့်အတွက် ဆုတောင်းသည့်အတိုင်း သေလွန်သည့်နောက် တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရသည်လည်းတပါး၊

၄။ ယာမာနတ်များသည် တန်းခိုးစည်းစိမ်ချမ်းသာ ကြီးမား များပြား၏ဟု ကြားသိရသဖြင့် ထိုယာမာနတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရန် ဆုတောင်း ပန်ထွာပြုကာ အလှူပေး၍ သီလနှင့်လည်း ပြည့်စုံသည့်အတွက် ဆုတောင်းသည့်အတိုင်း သေလွန်သည့်နောက် ယာမာနတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရသည်လည်းတပါး၊

၅။ တုသိတာနတ်များသည် တန်းခိုးစည်းစိမ်ချမ်းသာ ကြီးမား များ ပြား၏ဟု ကြားသိရသဖြင့် ထိုတုသိတာနတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရန် ဆုတောင်းပန်ထွာပြုကာ အလှူပေး၍ သီလနှင့်လည်းပြည့်စုံသည့် အတွက် ဆုတောင်းသည့်အတိုင်း သေလွန်သည့်နောက် တုသိတာ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရသည်လည်းတပါး၊

၆။ နိမ္မာနရတိ နတ်များသည် တန်းခိုးစည်းစိမ်ချမ်းသာ ကြီးမား များပြား၏ဟု ကြားသိရသဖြင့် ထိုနိမ္မာနရတိ နတ်ပြည်၌ဖြစ်ရန် ဆုတောင်းပန်ထွာပြုကာ အလှူပေး၍ သီလနှင့်လည်း ပြည့်စုံသည့် အထွက် ဆုတောင်းသည့်အတိုင်း သေလွန်သည့်နောက် နိမ္မာနရတိ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရသည်လည်းတပါး၊

၇။ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနတ်များသည် တန်းခိုးစည်းစိမ်ချမ်းသာ ကြီးမား များပြား၏ဟု ကြားသိရသဖြင့် ထိုပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနတ်ပြည်၌ ဖြစ် ရန် ဆုတောင်းပန်ထွာပြုကာ အလှူပေး၍ သီလနှင့်လည်း ပြည့်စုံ သည့်အတွက် ဆုတောင်းသည့်အတိုင်း သေလွန်သည့်နောက် ပရ-နိမ္မိတဝသဝတ္တီနတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရသည်လည်းတပါး၊

၈။ ဗြဟ္မာများသည် အသက်လည်းရှည်၏၊ အဆင်းလည်းလှ၏၊ ချမ်းသာလည်းများ၏ဟု ကြားသိရသဖြင့် ထိုဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ဖြစ်ရန်

ဆုတောင်းပန်ထွာပြုကာ အလှူပေး၍ သီလနှင့်လည်း ပြည့်စုံသည့်အတွက် ဆုတောင်းသည့်အတိုင်း သေလွန်သည့်နောက် ဗြဟ္မာဘုံ၌ ဖြစ်ရသည်လည်းတပါး၊

(ဤ (ဂ) အမှတ်ဒါန၌ ဒါနသက်သက်ဖြင့်ပင် ဗြဟ္မာအဖြစ်ကို ရနိုင်သကဲ့သို့ ဟောထားသော်လည်း စင်စစ်မှာ ဒါန သက်သက်ဖြင့်ကား ဗြဟ္မာအဖြစ်ကို မရနိုင်၊ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ရှစ်ပါးတွဲဒါန နှစ်စုမှာ ပါဝင်သည့် ရှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော ဒါနမျိုးဖြင့် နူးညံ့သောစိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ဗြဟ္မဝိဟာရတရားတို့ကို ပွါးများပြီးလျှင် ဗြဟ္မာပြည်၌ ဖြစ်နိုင်သည်ကို စွဲ၍ ဟောကြားထားခြင်းဖြစ်သည်။)

ထိုမှတပါးလည်း....

ထိုဒါနဝဂ် ခုနစ်ခုမြောက်သောသုတ်၌ သပ္ပုရိသဒါနရှစ်ပါးကို ဟောကြားတော်မူသည်၊ ရှစ်ပါးဟူသည်....

၁။ သန့်ရှင်းစင်ကြယ် တင့်တယ်လှပအောင်ပြု၍ လှူဒါန်းခြင်း၊

၂။ မွန်မြတ်သောအရာကို လှူဒါန်းခြင်း၊

၃။ သင့်လျော်လျောက်ပတ်သောအခါ၌ လှူဒါန်းခြင်း၊

၄။ အလှူခံတို့နှင့် အပ်စပ်သော ပစ္စည်းကိုသာ လှူဒါန်းခြင်း၊

၅။ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်နှင့် လှူဘွယ်ဝတ္ထုကို ရွေးချယ်ခိစစ်ပြီး လှူဒါန်းခြင်း၊ (ဝိစေယျဒါန)။

(ဤဝိစေယျဒါန၌ အလှူခံကို ရွေးချယ်ခြင်း၊ လှူဘွယ်ဝတ္ထုကို ရွေးချယ်ခြင်း ဟူ၍ ရွေးချယ်ခြင်း နှစ်မျိုးရှိသည်။ ထိုဘွင် လုံးဝသီလမရှိသော ဗာဟိရက အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ပယ်ရှား၍ သီလစသော ကျေးဇူးဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော သာသနာတွင်းသား အလှူခံများအား လှူဒါန်းခြင်းသည် အလှူခံကို ရွေးချယ်လှူဒါန်းခြင်း မည်၏။ မိမိ၌ ကောင်းကောင်း ဆိုးဆိုး လှူဘွယ်ဝတ္ထု နှစ်မျိုးရှိနေရာဝယ် ယုတ်ညံ့သော လှူဘွယ်ကို ပယ်ရှား၍ ကောင်းနိုးရာရာ လှူဘွယ်ဝတ္ထုကို လှူဒါန်းခြင်းသည် ဝတ္ထုကို ရွေးချယ်လှူဒါန်းခြင်း မည်၏။)

၆။ မိမိစွမ်းနိုင်သမျှ မပြတ်မလပ် လှူဒါန်းခြင်း၊

၇။ လှူဒါန်းစဉ်အခါ စိတ်ကို ကြည်လင်စေ၍ လှူဒါန်းခြင်း၊

၈။ လှူဒါန်းပြီးနောက် ဝမ်းမြောက်စွာစိတ်ထားနိုင်ခြင်း—

ဤရှစ်ပါးတို့ပင်တည်း။

ဤအရာ၌ အသပ္ပုရိသဒါနဟူ၍ သီးခြားဆက်ကာ မဟောအပ်သော်လည်း ဟောအပ်သည့် သပ္ပုရိသဒါနရှစ်ပါးကို ပြောင်းပြန် ပြန်လှန်လိုက်လျှင် ၈သပ္ပုရိသဒါနရှစ်ပါး ရနိုင်၏၊ ရရှိနိုင်သည့် ရှစ်ပါးကား....

၁။ မစင်မကြယ် မဖွယ်မရာ လှူဒါန်းခြင်း၊

၂။ အညံ့စားများကိုသာ လှူဒါန်းခြင်း၊

၃။ သင့်လျော်သည့်အခါ မဟုတ်ပဲ လှူဒါန်းခြင်း၊

၄။ အလှူခံတို့နှင့် မအပ်စပ်သော ပစ္စည်းကို လှူဒါန်းခြင်း၊

၅။ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်နှင့် လှူဘွယ်ကို မရွေးမချယ်ပဲ လှူဒါန်းခြင်း၊

၆။ စွမ်းနိုင်ပါလျက် စွမ်းနိုင်သမျှ မလှူပဲ ပြတ်တောင်းပြတ်တောင်း လှူဒါန်းခြင်း၊

၇။ လှူစဉ်အခါ စိတ်မကြည်လင်ပဲ လှူဒါန်းခြင်း၊

၈။ လှူပြီးသည့်နောက် စိတ်မနှစ်လို တွန့်တိုနေခြင်း—

ဤရှစ်ပါးတို့တည်း။

ရှစ်ပါးတွဲ ဒါနစု ပြီး၏။

ကိုးပါးတွဲ ဒါနစု

ဝိနည်း ပရိဝါရပါဠိတော်မှာ (နဝ အဓမ္မိကာနိ ဒါနာနိ ဟူ၍) အဓမ္မိကဒါန ကိုးပါးရှိကြောင်း ဟောကြားတော်မူသည်ကို အဋ္ဌကထာ၌၊ ၊နဝ အဓမ္မိကာနိ ဒါနာနီတိ သံဃဿ ပရိဏတံ အညသံဃဿ ဝါ စေတိယဿ ဝါ ပုဂ္ဂလဿ ဝါ ပရိဏာမေတိ....အစရှိသည်ဖြင့်—

၁။ သံဃာတော်အား ညွတ်ကိုင်းထားပြီးသော လာဘ်ကို ညွတ်ကိုင်းရင်း သံဃာမှတပါး အခြားသော သံဃာတော်အား ညွတ်ကိုင်းစေခြင်း၊

၂။ (သို့မဟုတ်)စေတီတော်အား ညွတ်ကိုင်းစေခြင်း၊

၃။ (သို့မဟုတ်)ပုဂ္ဂိုလ်တပါးပါးအား ညွတ်ကိုင်းစေခြင်း၊

၄။ စေတီတော်အား ညွတ်ကိုင်းထားပြီးသော လာဘ်ကို ညွတ်ကိုင်းရင်း စေတီတော်မှတပါး အခြားစေတီ တဆူဆူအား ညွတ်ကိုင်းစေခြင်း၊

၅။ (သို့မဟုတ်) သံဃာတော်အား ညွတ်ကိုင်းစေခြင်း၊

၆။ (သို့မဟုတ်) ပုဂ္ဂိုလ်တပါးပါးအား ညွတ်ကိုင်းစေခြင်း၊

၇။ ပုဂ္ဂိုလ်အား ညွတ်ကိုင်းထားပြီးသော လာဘ်ကို ထိုညွတ်ကိုင်းရင်း ပုဂ္ဂိုလ်မှတပါး အခြားပုဂ္ဂိုလ်တဦးဦးအား ညွတ်ကိုင်းစေခြင်း၊

၈။ (သို့မဟုတ်) သံဃာတော်အား ညွတ်ကိုင်းစေခြင်း၊

၉။ (သို့မဟုတ်) စေတီတော်အား ညွတ်ကိုင်းစေခြင်း—

ဟူ၍ ကိုးပါးသရုပ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူသည်။

ဤ၌ (ပရိဏတံ ဟူသောပါဠိအရ) ညွတ်ကိုင်းပြီးသော လာဘ်ဟူသည် သံဃာအားဖြစ်စေ စေတီအားဖြစ်စေ ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြစ်စေ လှူကုန်အံ့ ဆောက်လုပ်ကုန်အံ့ဟု နှုတ်မြွက် ဝန်ခံပြီးသော ပစ္စည်းလေးပါး အသုံးအဆောင် လာဘ်လာဘများကို ဆိုလိုသည်။

ဤအဓမ္မိကဒါနကိုးပါး ပေါ်ကြွားရခြင်း၏ အကြောင်းရင်း ဝတ္ထုကို သတိပြုရာ၏၊ ထိုဝတ္ထုကား ဝိနည်းပါဠိတော် ပါရာဇိကကဏ္ဍပါဠိနှင့် ပါစိတ္တိယ ပါဠိတို့၌ လာရှိသည်။ လာရှိပုံမှာ....

မြတ်စွာဘုရားသခင် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သာဝတ္ထိပြည်အတွင်း အသင်းအဖွဲ့တခုက "သံဃာတော်အား ဆွမ်းကျွေးပြီးလျှင် သင်္ကန်းကိုပါ လှူကုန်အံ့"ဟု တိုင်ပင်ညီညွတ်စကား ပြောကြားပြီးလျှင် သံဃာတော်အတွက် (နှစ်စဉ်လှူမြဲဝတ်အတိုင်း) လှူဒါန်းရန် သင်္ကန်းရောဆွမ်းပါ ပြင်ဆင်ထားလေသည်။

ထိုအခါ ဆဗ္ဗဂ္ဂီရဟန်းတို့သည် ထိုအသင်းရှိရာသို့ သွားရောက်၍ မိမိတို့အား ထိုသင်္ကန်းများကို လှူဒါန်းရန် အတင်းအကြပ် မငြင်းမဆန်နိုင်အောင် ပြောဆို အလှူခံသဖြင့် သင်္ကန်းများကို ဆဗ္ဗဂ္ဂီရဟန်းတို့အား လှူ၍ သံဃာတော်အား မူ ဆွမ်းကိုသာ လှူကြရတော့သည်။

ထိုအကြောင်းကို ရဟန်းတော်များသိရှိ၍ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချစကား ပြောကြားပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထားသောဝတ္ထု၌၊ ၊အကြင်ရဟန်းသည် သံဃာတော်အား လှူအံ့ဟု နှုတ်မြွက်ပြောဆိုပြီး ညွတ်ပြီးသောလာဘ်ကို သိလျက် မိမိအား ညွတ်စေငြားအံ့၊ နိဿဂ္ဂိယ=(ထိုလာဘ်ကို စွန့်ရသည့် ဝိနည်းကံ အလုပ်ပိုတခုပါ ပြုလုပ်ရသည့်) ပါစိတ်အာပတ်သင့်စေ....ဟု သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူလေသည်။

ဤသိက္ခာပုဒ်ကို အကျယ်ဝေဘန်၍ ဟောတော်မူရာ ပဒဘာဇနီ၌—သံဃာအား ညွှတ်ပြီး (လှူအံ့ဟု နှုတ်မြွက်ပြီး)သော လာဘ်မှန်းသိလျက် မိမိအား ညွှတ်စေ၍ရလျှင် နိဿဂ္ဂိယပါစိတ်အာပတ်သင့်စေ၊ တပါးသော သံဃာအား သော်၎င်း စေတီအားသော်၎င်း ညွှတ်စေလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်စေ၊ စေတီတော်အား ညွှတ်ပြီးသော လာဘ်မှန်းသိလျက် တပါးသော စေတီအားဖြစ်စေ သံဃာအားဖြစ်စေ ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြစ်စေ ညွှတ်စေလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်စေ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တပါးအား ညွှတ်ပြီးသောလာဘ်မှန်းသိလျက် တခြားပုဂ္ဂိုလ်အားဖြစ်စေ သံဃာအားဖြစ်စေ စေတီအားဖြစ်စေ ညွှတ်စေလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်စေဟု ခွဲခြမ်း၍ ဟောတော်မူသည်။

ဤအကြောင်းရင်းဝတ္ထုကိုပါ ထုတ်ပြရေးသားရခြင်းမှာ အလှူပွဲစား ကြားသမားတို့ ဝင်ရောက်စွက်ဖက် လှောက်လှက်ခြင်းကြောင့် အလှူ့ရှင်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလှူမှာ အဓမ္မိကဒါန မကောင်းသောအမည်ကို ရပုံအကြောင်း ထင်ရှားစေလို၍ ဖြစ်သည်။ မှန်၏....သံဃာအားဖြစ်စေ စေတီအားဖြစ်စေ ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြစ်စေ ဤဝတ္ထုကို ပေးလှူအံ့ဟူ၍ အလှူ့ရှင်က နှုတ်မြွက်ပြောဆိုပြီးဖြစ်လျှင် ထိုဝတ္ထုသည် နှုတ်မြွက်ပြောကြားခံရသော သံဃာ စေတီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာ တဝက်တပြက် ဖြစ်လေပြီ။ ထိုသို့ သံဃာ စေတီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ညွှတ်ပြီးမှန်းသိလျက် အလှူပွဲစား ကြားသမားတို့(ဆဗ္ဗဂ္ဂီရဟန်းများလို)မတရားဝင်ရောက် စွက်ဖက် လှောက်လှက်ပြောဆို ညွှတ်ရင်းဖြစ်သည့် သံဃာ စေတီ ပုဂ္ဂိုလ်မှ တပါး အခြားသော သံဃာ စေတီ ပုဂ္ဂိုလ်အား လှူဒါန်းရန် ညွှတ်စေသဖြင့် ထိုကြားသမားတို့၏ စကားအတိုင်း အလှူ့ရှင်ကလိုက်နာ၍ မိမိညွှတ်ကိုင်းရင်း သံဃာ စေတီ ပုဂ္ဂိုလ်မှတပါး အခြားသော သံဃာ စေတီ ပုဂ္ဂိုလ်အား လှူဒါန်းသောအခါ ထိုဒါနသည် အလှူပွဲစား ကြားသမားတို့ မတရားဝင်ရောက် စွက်ဖက် အလှောက်အလှက် ခံရသဖြင့် အဓမ္မိကဒါန ဖြစ်ရတော့သည်။

ယင်းသို့ အလှူပွဲစား ကြားသမားတို့ မတရားဝင်ရောက်စွက်ဖက် လှောက်လှက်ပြောဆိုသဖြင့် ညွှတ်ကိုင်းရင်း သံဃာ စေတီ ပုဂ္ဂိုလ်မှတပါး အခြားသော သံဃာ စေတီ ပုဂ္ဂိုလ်အား လှူဒါန်းအပ်သော အဓမ္မိကဒါနကိုးပါးကို ခံယူခြင်းကိုးမျိုးကိုလည်း အဓမ္မိကပဋိဂ္ဂဟကိုးပါးဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။ ထိုကိုးပါးကို သုံးစွဲခြင်းကိုးမျိုးကိုလည်း အဓမ္မိကပရိဘောဂကိုးမျိုးဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

အလှူပွဲစား ကြားသမားတို့ မတရားသက်သက် စွက်ဖက်ပြောဆို ညွှတ်ကိုင်းစေခြင်း၊ ထိုသို့ ညွှတ်ကိုင်းစေသဖြင့် ညွှတ်ကိုင်းရင်း သံဃာ စေတီ ပုဂ္ဂိုလ်မှတပါး အခြားသော သံဃာ စေတီ ပုဂ္ဂိုလ်အား လှူဒါန်းခြင်းကို အဓမ္မိက ဒါနဟု ခေါ်ဆိုရသော်လည်း တရားသဖြင့် ညွှတ်ကိုင်းရင်းမှတပါး

အခြားသို့ ညွတ်စေခြင်းကိုရင်း၊ အလှူရှင်ကိုယ်တိုင်က အသိမှန်ရ၍ မူလညွတ်ကိုင်းရင်းမှ အခြားတပါးသို့ ပြောင်းရွှေ့လှူဒါန်းခြင်းကိုရင်း အဓမ္မိကဟု မဆိုသာပေ။ ထို့ကြောင့်ပင်—

မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်မြတ်အား လှူအံ့ဟု နှုတ်မြွက်ညွတ်ကိုင်း၍ ရက်လုပ်လာသော မိထွေးတော် မဟာပဇာပတိဂေါတမီ၏ သင်္ကန်းအသစ်စုံကို သံဃာအား လှူဒါန်းရန် မိန့်ဆိုတော်မူသည်။ အပြစ်ရှိ၍ အဓမ္မိကဖြစ်မည်မှန်က မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူမည် မဟုတ်ပေ၊ ပသေနဒီကောသလမင်းကြီးသည်လည်း ရှေ့ပိုင်း၌ တိတ္ထိတို့ထံမှ အသပြာတသိန်း တံစိုးစား၍ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၏ အနီးအပါး၌ တိတ္ထိဆရာကြီးများ၏ ကျောင်းအရာမ် ဆောက်လုပ်ရန် ခွင့်ပေး၍ တိတ္ထိတပည့်များ ကျောင်းဆောက်ရန် သစ်ဝါးများကို ချသောအခါ မြတ်စွာဘုရား၏ စေခိုင်းချက်အရ ပဉ္စမ ရှင်အာနန္ဒာနှင့် သံဃာတော်များ၊ ဒုတိယ ရှင်သာရိပုတြာနှင့် ရှင်မောဂ္ဂလာန်တို့ နန်းတော်သို့ (တားမြစ်ရန်) ကြွသွားသော်လည်း တံစိုးစားထားသဖြင့် ကောသလမင်းကြီး အတွေ့မခံဝံ့ပဲရှိခဲ့ရာ၊ နောက်နေ့၌ ဘုရားကိုယ်တိုင်ကြွ၍ ဒုကနိပါတ်တော်လာ ဘရုဇာတ်ကို ဟောကြားသဖြင့် မင်းကြီး အမြင်မှန်ရပြီးလျှင် မူလပေးရင်းမြေနှင့်တကွ သစ်ဝါးများကိုပါ မင်းဘဏ္ဍာအဖြစ် သိမ်းယူ၍ ထိုနေရာ၌ အရာမ်ကျောင်းတိုက်တခု တည်ဆောက်ကာ မြတ်စွာဘုရားအား လှူဒါန်းလေသည်။ ထိုကျောင်းတိုက်သည် ပသေနဒီကောသလမင်းကြီး၏ ကောင်းမှုဖြစ်သောကြောင့် ရာဇကာရာမ=(မင်းကျောင်း)တိုက်ဟု တွင်ခဲ့လေသည်။ ထိုပသေနဒီကောသလမင်းကြီး၏ ရာဇကာရာမ ကျောင်းတိုက်ကို မြတ်စွာဘုရားအား လှူဒါန်းရာ၌ အဓမ္မိကဒါနဖြစ်လျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် ခံတော်မူမည်မဟုတ်ပေ။

ထို့မှတပါးလည်း သံဃာဂုဏ်တော်ကိုးပါးတွင် ပါဝင်သည့် ပါဟုနေယျဂုဏ်တော်ကိုလည်း အထောက်အထား ပြုရာ၏၊ မိမိထံသို့ ရောက်လာမည့် ဧည့်သည်အာဂန္တုတို့အတွက် ပြုလုပ်စီမံထားသော ပစ္စည်းကို ပါဟုနဟူ၍ ခေါ်သည်။ အရိယာသံဃာတော်များနှင့် တွေ့ကြုံသောအခါ မိမိညွတ်ကိုင်း ရည်ရွယ်ထားရင်းဖြစ်သော အာဂန္တုများကို ဖယ်ထားပြီးလျှင် အရိယာသံဃာတော်အားသာ ထိုပစ္စည်းစုကို လှူဒါန်းခြင်းငှါ ထိုက်၏။ အရိယာသံဃာတော်များကလည်း အလှူခံထိုက်၏။ အလှူခံပြီး သုံးဆောင်ခြင်းငှါလည်း ထိုက်၏။ ဤသို့ အလှူခံထိုက်ခြင်းကို ပါဟုနေယျ ဂုဏ်တော်ဟု ခေါ်သည်။

အကယ်၍ အလှူရှင်သဘောအတိုင်း (ကြားပွဲစားတို့ မတရားဝင်ရှုပ်ခြင်းမရှိပဲ) မိမိပစ္စည်းကို မူလညွတ်ကိုင်းရင်းမှ ပြောင်းရွှေ့လှူဒါန်းခြင်းသည်

မတရားဖြစ်ခဲ့ပါလျှင် ပြောင်းလဲသည်ဖြစ်စေ ဒွေ့သည်အာဂန္တုတို့အတွက် ရည်ရွယ်ညွှတ်ကိုင်းထားသော ပစ္စည်းကို အရိယာသံဃာတော်အား လှူဒါန်းထိုက်ကြောင်း လှူဒါန်းသည်ကို ခံထိုက်ကြောင်း မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူမည် မဟုတ်ချေ။

ဓမ္မိကဒါနသုံးပါး

၁။ သံဃာတော်အား ညွှတ်ကိုင်းပြီးသည်ကို ထိုညွှတ်ကိုင်းရင်း သံဃာတော်အားသာလျှင် လှူဒါန်းခြင်း၊

၂။ စေတီတော်အား ညွှတ်ကိုင်းပြီးသော လာဘ်ကို ထိုညွှတ်ကိုင်းရင်း စေတီတော်အားသာလျှင် လှူဒါန်းခြင်း၊

၃။ ပုဂ္ဂိုလ်တဦးဦးအား ညွှတ်ကိုင်းပြီး (လှူအံ့ဟု နှုတ်မြွက်ပြီး) သော လာဘ်ကို ထိုညွှတ်ကိုင်းရင်း ပုဂ္ဂိုလ်အားသာလျှင် လှူဒါန်းခြင်း—

ဤသုံးပါးကို ဓမ္မိကဒါနသုံးပါးဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။

ဤအဓမ္မိကဒါန ကိုးပါး ဓမ္မိကဒါန သုံးပါးတို့ကို အဋ္ဌကထာဆရာတော် (ဝိနည်းပရိဝါရအဋ္ဌကထာ၌) ဖွင့်ပြရာဝယ် အဓမ္မိကဒါနကို၊ ၊သံဃဿ ပရိဏတံ အညသံဃဿ ဝါ စေတိယဿ ဝါ ပုဂ္ဂလဿ ဝါ ပရိဏာမေတိ....သံဃာအား ညွှတ်ပြီးသော လာဘ်ကို အခြားသံဃာအားဖြစ်စေ စေတီအားဖြစ်စေ ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြစ်စေ ညွှတ်ကိုင်းစေခြင်း....စသည်ကိုသာ ဖွင့်ပြသည်။ ညွှတ်ကိုင်းစေခြင်းဟူသည်လည်း အလှူ့ရှင်၏ အလုပ်ကိစ္စကြိယာ မဟုတ်၊ အလှူပွဲစားကြားသမားတို့၏ မတရားဝင်ရောက်စွက်ဖက် လှောက်လုက်၍ ရွှေ့ပြောင်းလှူရန် စီမံပြောဆိုခြင်း အလုပ်ကိစ္စကြိယာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အဓမ္မိကဒါန ဖြစ်ရခြင်းမှာ အလှူပွဲစား (ဆဗ္ဗဂ္ဂီရဟန်းများကဲ့သို့) ကြားသမားတို့ မတရားစွက်ဖက် လှောက်လုက်၍ ရွှေ့ပြောင်းလှူရန် စီမံပြောဆိုခြင်းကြောင့်သာ ဖြစ်ရသည်ဟု ယုံကြည်စွာ မှတ်ယူအပ်ပေ၏။

ကိုးပါးတွဲ ဒါနစု ပြီး၏။

ဆယ်ပါးတွဲ ဒါနစုမှာလည်း လေးပါးစု ခြောက်ပါးစု ခုနစ်ပါးစုတို့ကဲ့သို့ ဒါန၏ သဘောရင်းအားဖြင့် ဆယ်ပါးရှိသည်ဟု ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်အဟောမရှိ၊ သုတ္တန်နည်းအားဖြင့် အလှူများ၏ ထင်ရှားသော ဒါနဝတ္ထု ဆယ်မျိုးရှိသည်ကို အစွဲပြုကာ သုတ္တန်နည်းအလို ဒါနဆယ်ပါးကို အဋ္ဌကထာဆရာတော် ဖွင့်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့အတူ ဒက္ခိဏာဝိဘင်္ဂသုတ်ပါဠိတော်လာ ပုဂ္ဂလိကဒါန တဆယ့်လေး (၁၄)ပါးကို စွဲ၍ ဒါန (၁၄)ပါး ခွဲခြားပြဆိုလိုက ပြဆိုသင့်ပေ၏။

ဒါနအပြား ပြီး၏။

၅။ "ထိုဒါန၏ အာနုဘော် ကြီးမြင့်ကြောင်းကား အဘယ်နည်း"

၆။ "ထိုဒါန၏ အာနုဘော် ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကား အဘယ်နည်း"

ဟူသော မေးမြန်းစိစစ်ချက်တို့အရ—

ဒါန၏ အာနုဘော်ကြီးမြင့်ကြောင်းနှင့် အာနုဘော်ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းတို့ကို ရှေးဦးစွာ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၊ ဆက္ကနိပါတ်၊ လေးခုမြောက် ဒေဝတာဝဂ်၊ ခုနစ်ခုမြောက် ဒါနသုတ်ကို ထောက်၍ သိရာ၏။ ထိုသုတ်မှာ....

မြတ်စွာဘုရားသခင် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဝေဠုကဏ္ဍကီမြို့သူ နန္ဒမာတာဥပါသိကာ ဒါယိကာမက အင်္ဂါသာဝကနှစ်ပါးအမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာအား အင်္ဂါခြောက်ပါးရှိသော အလှူကြီးပေးလှူနေသည်ကို ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ဖြင့် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်မှ မြင်တော်မူ၍—

ချစ်သားရဟန်းတို့....ဝေဠုကဏ္ဍကီမြို့သူ နန္ဒမာတာ ဥပါသိကာမသည် သာရိပုတြာ မောဂ္ဂလာန်တို့ အမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာအား—

၁။ မလှူမီ ရှေးအဖို့က ကြိုတင်ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊

၂။ လှူဆဲအခါမှာ စိတ်စေတနာ ကောင်းစွာကြည်လင်ခြင်း၊

၃။ လှူဒါန်းပြီးနောက် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်သောစိတ်ရှိခြင်း—တည်းဟူသော **ဒါယကာဘက်က အင်္ဂါသုံးပါး၊**

၁။ ရာဂကင်းပြီးသူ ဖြစ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ရာဂကင်းရန် ကျင့်ကြံအားထုတ်နေသူဖြစ်ခြင်း၊

၂။ ဒေါသကင်းပြီးသူ ဖြစ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ဒေါသကင်းရန် ကျင့်ကြံအားထုတ်နေသူဖြစ်ခြင်း၊

၃။ မောဟကင်းပြီးသူဖြစ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် မောဟကင်းရန် ကျင့်ကြံအားထုတ်နေသူ ဖြစ်ခြင်း—**တည်းဟူသော အလှူခံဘက်ကအင်္ဂါသုံးပါး၊**

ဤအင်္ဂါ ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော **အလှူကို** လှူနေသည်။

ချစ်သားရဟန်းတို့....မဟာသမုဒ္ဒရာရေကို နှိုင်းယှဉ်ချင့်တွက်၍ မရနိုင်သကဲ့သို့၊ ဤအတူ ဤအင်္ဂါခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော အလှူ၏ အကျိုးကိုလည်း နှိုင်းယှဉ်ရေတွက်၍ မရနိုင်။ စင်စစ်ကား မဟာသမုဒ္ဒရာ၌ရှိသော ရေအစုကို

မရေမတွက်နိုင်သော ရေအစုဟူသာ (လက်လျှော့ကာ) ခေါ်ဆိုရသကဲ့သို့၊ ထိုအတူ အင်္ဂါခြောက်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော အလှူကိုလည်း အတိုင်းမသိအောင် အကျိုးပေးခြင်းရှိသော အလှူဟူ၍သာ ခေါ်ဆိုရသည်—ဟု ဟောတော်မူသည်။ ဤပါဠိတော်အရ....

အလှူပေးပုဂ္ဂိုလ်ဘက်မှ စေတနာသုံးတန် ထက်သန်ခြင်း၊ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ဘက်မှ လောဘ ဒေါသ မောဟ ကင်းပြီးသူဖြစ်ခြင်း (သို့မဟုတ်)ကင်းငြိမ်းရန် ကျင့်ကြံနေဆဲဖြစ်ခြင်း ဤအင်္ဂါခြောက်ပါးကား ဒါန၏ အာနုဘော် ကြီးမြင့်ကြောင်းများဖြစ်သည်။ ဤအင်္ဂါများ ပြည့်စုံလျှင် ဒါနအာနုဘော် ကြီးမြင့်သည်။ ဤအင်္ဂါများ ယုတ်လျော့လျှင် ဒါနအာနုဘော် ဆုတ်ယုတ်သည်ဟု မှတ်ယူအပ်၏။

ထိုမှတပါးလည်း ဒသကနိပါတ် ကိုးခုမြောက် မဟာဓမ္မပါလဇာတ်၌ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ အလောင်းဖြစ်သော မဟာဓမ္မပါလ ပုဏ္ဏားကြီးကို ဒိသာပါမောက္ခဆရာကြီးက "သင်တို့၏ မဟာဓမ္မပါလအမျိုး၌ အဘယ့်ကြောင့် အသက်တမ်းမပြည့်ပဲ ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်က သူငယ်များ မသေကြသနည်းဟု မေးမြန်းသည်ကို ဖြေကြားရာ၌—

ပုဗ္ဗေဝ ဒါနာ သုမနာ ဘဝါမ၊
ဒဒမ္ပိ ဝေ အတ္တမနာ ဘဝါမ။
ဒတွာပိ ဝေ နာနုတပ္ပါမ ပစ္ဆာ၊
တသ္မာ ဟိ အမှံ ဒဟရာ န မီယရေ။

ငါတို့သည် မလှူမီ ရှေးအဖို့က ကောင်းစွာ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ကြပါကုန်၏၊ လှူဆဲမှာလည်း စင်စစ် နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိကြပါကုန်၏၊ လှူပြီးသည့်နောက်မှာလည်း စင်စစ် တွန့်တိုပူပန်ခြင်း မရှိကြပါကုန်။ ဤ အကြောင်းသုံးရပ်ကြောင့် ငါတို့၏ မဟာဓမ္မပါလအမျိုး၌ (အသက်တမ်း မပြည့်ပဲ) ကလေးသူငယ်များ မသေကြကုန်"....

ဟု ဖြေကြားသည်ကို ထောက်ထား၍ ဤ"စေတနာသုံးတန် ညီညွတ်ခြင်း" သည် လက်ငင်းဒိဋ္ဌ အသက်ရှည်ခြင်းဟူသော အကျိုးပေးနိုင်သည့် အာနုဘော် ရှိကြောင်းကိုလည်း သိမှတ်ရာ၏။

ထိုမှတပါးလည်း....

(၁) လှူဘွယ်ဝတ္ထုပစ္စည်းက တရားသဖြင့် ရှာမှီးရအပ်သည့် ဓမ္မိယ လဒ္ဓပစ္စည်းဖြစ်ခြင်း (ပစ္စယာနံ ဓမ္မိကတာ)၊

(၂) သဒ္ဓါတရား ထက်ထက်သန်သန် စေတနာသုံးတန် ညီညွတ်၍ လှူဒါန်းခြင်း (စေတနာမဟတ္တ)၊

(၃) အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်က ရဟန္တာ (သို့မဟုတ်) အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ခြင်း (ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိ)၊

(၄) ထိုအလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်က နိရောဓသမာပတ်မှ ထပြီးစဖြစ်ခြင်း (ဂုဏာတိရေကတာ)—

ဤအင်္ဂါလေးပါးစုံ ညီညွတ်သော အလှူဒါနသည် ပုဏ္ဏသူဌေး,ကာကဝလိယ သူဌေး,သုမနပန်းသည်တို့၏ အလှူဒါနကဲ့သို့ ထိုဘဝမှာပင် အကျိုးပေးနိုင် ကြောင်း အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာတို့၌ ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဤအင်္ဂါလေးပါးသည်လည်း ဒါန၏ အာနုဘော်ကြီးမြင့်ကြောင်း ဖြစ်၏ဟု ယုံမှားမရှိ မှတ်ယူရာ၏။ (ထိုအင်္ဂါလေးပါးကို အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၌ ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိလေးပါးဟု ဖွင့်ပြ၍၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ဒါန၏ သမ္ပဒါလေးပါးဟု ဖွင့်ပြသည်။

ထိုမှတပါးလည်း....

ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော် ဒက္ခိဏာဝိဘင်္ဂသုတ်၌ ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိ=(အလှူ၏ စင်ကြယ်ခြင်း)လေးပါးကို ဟောကြားတော်မူသည်။လေးပါးအရ ဟောတော်မူ လိုရင်းမှာ....

(၁) အလှူခံကြောင့် မစင်ကြယ်သော်လည်း အလှူဒါယကာကြောင့် စင်ကြယ်သော ဒါနတမျိုး၊

(အလှူခံက ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သော်တည်း အလှူဒါယကာက သီလရှိ၍ တရားသဖြင့် ရအပ်သော ဓမ္မိယလဒ္ဓပစ္စည်းကို စေတနာ သုံးတန်ပြဋ္ဌာန်းပြီး ကံ-ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်ခြင်းသဒ္ဓါတရား လက်ရှိ ထား၍ လှူပါမူ ထိုအလှူသည် ဒါယကာကြောင့် စင်ကြယ်၏၊အကျိုး ကြီးနိုင်၏ဟု ဆိုလိုသည်။)

(၂) ဒါယကာကြောင့် မစင်ကြယ်သော်လည်း အလှူခံကြောင့် စင်ကြယ်သော ဒါနတမျိုး၊

(ဒုဿီလဒါယကာက မတရားသဖြင့် ရအပ်သောပစ္စည်းကို စေတနာသုံးတန် မထက်သန် ကံ-ကံ၏အကျိုးကို မယုံကြည်ပဲ လှူစေကာမူ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်က သီလနှင့်ပြည့်စုံပါလျှင် ထိုအလှူသည် အလှူခံကြောင့် စင်ကြယ်၏၊ အကျိုးကြီးနိုင်၏ဟု ဆိုလိုသည်။)

(၃) ဒါယကာကြောင့်လည်း မစင်ကြယ် အလှူခံကြောင့်လည်း မစင်ကြယ်သော ဒါနတမျိုး၊

(ဒုဿီလဖြစ်သူ ဒါယကာက ဒုဿီလဖြစ်သော အလှူခံအား မတရားသဖြင့် ရအပ်သောပစ္စည်းကို စေတနာသုံးတန် မထက်မသန် ကံ-ကံ၏အကျိုးကို မယုံကြည်ပဲ လှူဒါန်းလျှင် ထိုအလှူသည် လယ်မြေညံ့၌ မျိုးစေ့အညံ့ကို စိုက်ပျိုးမိသကဲ့သို့ အကျိုးမကြီးမြင့်သော ဒါနဖြစ်ရတော့သည်ဟု ဆိုလိုသည်။)

(၄) ဒါယကာကြောင့်လည်း စင်ကြယ် အလှူခံကြောင့်လည်း စင်ကြယ်သော ဒါနတမျိုး၊

(သီလရှိသော အလှူခံအား သီလရှိသော ဒါယကာက ဓမ္မိယလဒ္ဓပစ္စည်းကို စေတနာသုံးတန် ထက်ထက်သန်သန်နှင့် ကံ-ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်၍ လှူဒါန်းလျှင် ထိုအလှူသည် လယ်မြေကောင်း၌ မျိုးစေ့ကောင်းကို စိုက်ပျိုးမိသကဲ့သို့ အကျိုးကြီးမြင့်သော ဒါနဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။)

ဤလေးချက်တွင် တတိယအချက်မှာ စင်ကြယ်ခြင်းမပါ မစင်ကြယ်ခြင်း (အကျိုးမဖွံ့ဖြိုးခြင်း)သက်သက်သာ ဖြစ်သော်လည်း ရှေ့နောက် စင်ကြယ်ခြင်းတို့အကြားမှာ ယှဉ်ဖက်တွဲဖက်အနေအားဖြင့် ကျရောက်သောကြောင့် စင်ကြယ်ခြင်း အရေအတွက်၌ပင် ထည့်သွင်းပြီးလျှင် ဝိသုဒ္ဓိလေးပါး (စင်ကြယ်ခြင်းလေးပါး)ဟု ဟောကြားတော်မူသည်။

ဤ ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိလေးပါး ဟောကြားတော်မူပုံကို ထောက်ဆ၍ ဒါနအရာ၌—

၁။ အလှူဒါယကာ သီလရှိ၍ ကောင်းသော ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်ခြင်း၊

၂။ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း ထိုအတူဖြစ်ခြင်း၊

၃။ လှူဘွယ်ဝတ္ထုကလည်း ဓမ္မိယလဒ္ဓပစ္စည်းဖြစ်ခြင်း၊

၄။ စေတနာသုံးတန် ထက်သန်ခြင်း၊

၅။ ကံ-ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါတရားရှိခြင်း—

ဤအင်္ဂါငါးပါးသည် ဒါန၏ အာနုဘော်ကြီးမြင့်ကြောင်းများဖြစ်သည်။

ဤအင်္ဂါငါးပါးနှင့်ပြည့်စုံက ဒါန၏ အာနုဘော်ကြီးမြင့်၍၊ အင်္ဂါယုတ်လျော့လျှင် ဒါန၏ အာနုဘော်ဆုတ်ယုတ်သည်ဟု မှတ်ယူရာ၏။

သဒ္ဓါတရားနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်

ဤဆိုအပ်ပြီးသော ဒါန၏ အာနုဘော်ကြီးမြင့်ကြောင်း အင်္ဂါငါးပါးတို့တွင် (၅)အမှတ်ပြ ကံ-ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါတရားကို နားလည်ဖို့ အရေးကြီးသည်။ သဒ္ဓါဟူသော စကားကို ယုံကြည်ခြင်းဟု မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုရ၏၊ သဒ္ဓါရင်းအတိုင်း အနက်မြန်မာပြန်ဆိုလျှင် **"ကောင်းစွာ ဆောင်တတ်ထားတတ်သောတရား"**ဟူ၍ အနက်မြန်မာပြန်ဆိုရပေမည်၊ အလွန်ကြည်လင်၍ အနည် (အနယ်) ထိုင်နေသော ရေသည် လရိပ်နေရိပ် အစရှိသည်ကို မိမိ၌ ဆောင်ထားနိုင်သကဲ့သို့၊ ဤသဒ္ဓါတရားမှာလည်း ကိလေသာမှုအညစ်အကြေး ကင်းစင်သဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်အစရှိသော အာရုံများကို မိမိ၌ ကောင်းစွာ ဆောင်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။

လောကဥပမာအားဖြင့် လူတို့မှာ လက်မရှိလျှင် ရတနာတို့ကို မြင်သော်လည်း မကောက်ယူနိုင်သကဲ့သို့၎င်း၊ ဥစ္စာမရှိလျှင် အသုံးအဆောင် အမျိုးမျိုး မပြည့်စုံနိုင်သကဲ့သို့၎င်း၊ မျိုးစေ့မရှိလျှင် ကောက်ပဲစသည် မပြည့်စုံနိုင်သကဲ့သို့၎င်း၊ ထို့အတူ သဒ္ဓါတရားမရှိလျှင် ဒါန သီလ ဘာဝနာ အစရှိသော ကောင်းမှု ရတနာတို့ကို မကောက်ယူနိုင်၊ လူနတ်နိဗ္ဗာန်စည်းစိမ်တို့ကို မရနိုင် မပြည့်စုံနိုင်သောကြောင့် ဤသဒ္ဓါတရားကို လက်နှင့်တူ၏ဟူ၍၎င်း၊ ဥစ္စာနှင့်တူ၏ဟူ၍၎င်း၊ မျိုးစေ့နှင့်တူ၏ဟူ၍၎င်း မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်သည်။

ဤသဒ္ဓါတရားသည် စကြာမင်းကြီး၏ ပတ္တမြားရတနာနှင့် တူကြောင်း မိလိန္ဒပဉှာပါဠိတော် အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာစသော ကျမ်းဂန်တို့၌ လာရှိသည်။ စကြာမင်းကြီး၏ ပတ္တမြားရတနာသည် မည်မျှလောက် နောက်ကျုနေသောရေဖြစ်စေကာမူ ရေထဲသို့ ထည့်လိုက်က ထိုရေနောက်ကို လက်ငင်း ခဏခြင်း ကြည်လင်သွားစေနိုင်သကဲ့သို့ စိတ်၌ရှိသော ကိလေသာ အညစ်အကြေးဟူသမျှကို သဒ္ဓါတရားသည် လက်ငင်း ခဏခြင်း ပယ်ရှား၍ ကြည်လင်သွားစေနိုင်သည်၊ သဒ္ဓါတရား ဖြစ်နေလျှင် သောကစသော ညစ်ညူးမှု တစုံတရာ မဝင်နိုင်ဟု ဆိုလိုသည်။

သို့ဖြစ်၍—ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တို့သည် မြတ်စွာဘုရားကို အာရုံပြုကာ မည်မျှလောက်ကြာအောင် ငါ၏စိတ်အစဉ်မှာ ကြည်လင်ခြင်းဖြစ်ဘူးသနည်းဟု အဖန်ဖန်စဉ်းစားလျှင် ဘုရားကို အာရုံပြု၍ စိတ်ညစ်ညူးခြင်း တစုံတရာမရှိပဲ ကြည်လင်သော သဘောသာ ပေါ်ပေါက်နိုင်သည်ကို ရရှိရန် ခဲယဉ်းကြောင်း သိသာပေလိမ့်မည်။

အလွတ်သာမည်အခါကို မဆိုထားဘိ၊ ဘုရားရှိခိုးနေခိုက်မှာပင် အခြားအာရုံမဝင်ပဲ ဘုရားကိုသာ အာရုံပြု၍ ကြည်လင်သောသဘော သက်သက် ငါးမိနစ်ခန့်ကြာအောင် ဖြစ်နေလျှင် ငါ့မှာ သဒ္ဓါတရား ငါးမိနစ်ခန့် ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရာ၏၊ အချိန်ကြာမြင့်စွာ အစဉ်မပြတ်ဖြစ်အောင်လည်း လေ့လာရာ၏။

ဒါနအရာမှာ..ကံကို ယုံကြည်ခြင်းဟု ဆိုရာ၌ "ငါ ယခုလှူဒါန်းသဖြင့် ဥစ္စာ မည်ရွေ့မည်မျှ ကုန်သွားမည်၊ သို့သော် အချည်းနှီး ကုန်သွားခြင်းမဟုတ်၊ ကုန်သွားသော ဥစ္စာထက် အဆပေါင်းများစွာ အဖိုးထိုက်တန်သော ဒါနကံ စေတနာတရား ငါ့မှာ ဖြစ်သည်၊ ဥစ္စာကို ရန်သူမျိုးငါးပါးတို့ ဖျက်ဆီးနိုင်သော်လည်း ဒါနကံစေတနာကို ဘယ်ရန်သူမျှ မဖျက်ဆီးနိုင်၊ ဤဒါနကံစေတနာသာ သံသရာတလျှောက် နိဗ္ဗာန်ရောက်အောင် ငါ့နောက်က လိုက်ပါလိမ့်မည်" ဟု စိတ်ကို ကြည်ကြည် လင်လင်ကြီး ထားနိုင်ခြင်းကို "ကံကို ယုံကြည်သည်"ဟု ခေါ်သည်။

"ဤကံကြောင့် သံသရာတလျှောက် ကောင်းကျိုးတရားတို့ကို ရနိုင်သည်၊ တစုံတရာမျှ ယုံမှားဖွယ်မရှိ"ဟု ကံ၏အကျိုးကို စဉ်းစားပြန်လျှင်လည်း အလွန်ကြည်လင်သော သဘောပေါ်ပေါက်လာသည်ကို လက်တွေ့ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ဤသို့ ကံ၏အကျိုးကို စဉ်းစား၍ ကိုယ်တွေ့ဖြစ်သော အလွန်ကြည်လင်မှု သဘောကို "ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်ခြင်း"ဟု ခေါ်သည်။

ပြဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း ကံကိုဖြစ်စေ ကံ၏အကျိုးကိုဖြစ်စေ အာရုံပြုကာ စိတ်၏ ကြည်လင်ခြင်းတရား ထင်ရှားပေါ်ပေါက်၍ ငါးခုမြောက် ဒါန၏ အာနုဘော်ကြီးမြင့်ကြောင်း တရားနှင့်ပြည့်စုံရန် သတိပြုရာ၏။

ဒါနပါရမီခန်း ပြီး၏။

(ခ) သီလပါရမီ

စမရီသားကောင်

ဤ သီလပါရမီခဏ်း၌ ဥပမာပြအပ်သော စမရီမည်သော သတ္တဝါကို (အတောင်ရှိသော ငှက်မျိုးဟု အလွဲလွဲအမှားမှား မမှတ်သားရာ) အခြေလေးချောင်းရှိသော သားကောင်မျိုးဟူ၍သာ မှတ်ယူရာ၏။ စမရသဒ္ဒါ စမရီသဒ္ဒါ နှစ်ပါးလုံးပင် ထိုသားကောင်ကို ဟောနိုင်သည်။

မဂဓအဘိဓာန်ကျမ်း၌ကား စမရသဒ္ဒါသာ ပါရှိသည်။ ထို စမရသဒ္ဒါကိုလည်း ရှေးဆရာများက (အောင်း) ဟူ၍ မြန်မာပြန်ဆိုတော်မူကြ၏။ ကျော်အောင်စံထားဆရာတော် ပြည်ဆရာတော်တို့သည်လည်း အောင်းဟူ၍ရင်း စမရီမည်သော သားကောင်ဟူ၍ရင်း နှစ်ချက်ပင် ပြန်ဆိုတော်မူကြသည်။ ဤကဲ့သို့ မြီးဆံဆန်းကြယ်သော ဤသားကောင်ကို အောင်းဟူ၍ ခေါ်ကြသည့်အတွက် ကဝိလက္ခဏာ သတ်ပုံကျမ်းတွင်လည်း—“ဂဠုန်ဆက်နှံ၊ ပျံသည့်လုံ၊ အောင်းဆံ ဖားဖားဆွဲ” ဟူ၍ စပ်ဆိုထားသည်။ လုံပျံမှာ တင့်တယ်ခြင်းရှိစေရန် အောင်းမြီးဆံကို ဖားဖားရားရားရှိအောင် လုံအရင်းက ဆွဲထားသည်ဟူ၍ ဖွဲ့ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

ဤ စမရသဒ္ဒါ စမရီသဒ္ဒါတို့ ဟောအပ်သည့် အခြေလေးချောင်းရှိ (ရှေးဆရာတို့ အောင်းဟု မြန်မာပြန်ဆိုခဲ့သော) သားကောင်ကို အတိအကျ သိရှိစေရန်အတွက်—

သက္ကတ မဂဓ ကျမ်းဂန်အဝဝတို့၌ ကမ်းဆုံးရောက် တတ်မြောက်တော်မူကြသော အဘယာရာမဆရာတော် မော်လမြိုင်မြို့ တောင်ပေါက်ဆရာတော်တို့သည် မိမိတို့၏ အဘိဓာန်နိသျ အမရကောသနိသျတို့၌ ဖော်ပြလတ္တံ့သောအတိုင်း ရေးသားတော်မူခဲ့ကြလေသည်။

> စမရော၊စမရီမည်သောသား။ ။စမရီကား အမွေးရှည်သောတိဗက်နွားမျိုးတည်း၊ ထိုသားကောင်၏ မြီးဆံသည် ရှည်သည်ဖြစ်၍ ဣန္ဒိယနိုင်ငံ တိဗက်နိုင်ငံတို့၌ ယင်နှင်ယပ်လုပ်ကြ၏၊ ထိုကိုပင် “စာမရီသားမြီးယပ်”ဟု ခေါ်သည်။ တိဗက်နိုင်ငံ၌ ဝန်တင်ရန် နို့စားရန် အသားကိုစားရန် ဤသားကောင်ကို အသုံးပြုကြကုန်၏။ ဤအနက်ကို သက္ကတဆေးကျမ်းတို့ကိုရင်း ပါဠိအမည်တပ်လျက်ပါသော သတ္တဝါရုပ်ပုံများကို မြင်၍ ၎င်းတို့၏ အကြောင်းကိုဆိုသော စာအုပ်တို့ကိုရင်း ကြည့်ရှုမှီငြမ်း

ပြု၍ ပေးအပ်သတည်း။(အဘယာရာမဆရာတော်၏ အဘိဓာန်နိသျသစ် ဂါထာအမှတ် ၆၁၈-မှ။)

စမရ၊ တိဗက်နွား၊ ။(၎င်း အမရကောသနိသျ၊ ၁၅-ဝဂ်၊ ၁၀-အမှတ် ဂါထာနိသျမှ။)

စမရ၊ စမရီမည်သောသားကောင်။ ။(ငါလဓိပ္ပိယ၊ဂိရိပ္ပိယ နှစ်ပုဒ်လည်း ၎င်း၏အမည်ပင်။ ဤစမရီမည်သော သားကောင်ကား နွားနှင့်သဏ္ဍာန်တူ၍ ရှည်သောအမွေးရှိ၏၊ တိဗက်နိုင်ငံ၌ ၎င်းကို ဝန်တင်ခြင်းစသည်ဖြင့် အသုံးပြုကြ၏။ စမရီသားမြီးယပ်ဟူသည် ၎င်း၏ မြီးဆံဖြင့်ပြုလုပ်သော ယပ်မျိုးတည်း။ သခ်ံတ(သက္ကတ)ကျမ်းများ၌ကား ကျွဲနှင့်သဏ္ဍာန်တူ၏ဟု အဆိုရှိသည်။သီဟိုဠ်ဘာသာအမရကောသနိသျ၌လည်း ကျွဲနှင့်သဏ္ဍာန်တူသော ဥတ္တရာပထတိုင်း၌ ဖြစ်သော စမရီမည်သော သားကောင်အထူးဟု ဆို၏။

စမရီဟု၊ ခေါ်မှတ်ပြု၊ သိမှုတိဗက်နွား။
ဤကနွားထက်၊ ကိုယ်လုံးထွက်၊ မှတ်ချက်မွေးမြီးဖွား။
ကျွဲနှင့်ပုံဟန်၊ သူ့သဏ္ဍာန်၊ တူတန်နေမခြား။
ဤမှာနွားကို၊ သုံးသလို၊ ထိုမှာသုံးပြုငြား။
စာမရီယပ်၊ ခေါ်ပညပ်၊ ပြုအပ်သူ့မြီးဖွား။
ကျောက်တောင်ထူထပ်၊ တောအရပ်၊ ချဉ်းကပ်ပျော်မွေ့ငြား။
ဂိရိပ္ပိယ၊ ထို့ကြောင့်ပ၊ နာမခေါ်ထင်ရှား။
ဝါလဓိပ္ပိယ၊ မည်အရ၊ ချစ်လှသူ့မြီးဖွား။

(တောင်ပေါက်ဆရာတော်၏ အဘိဓာန်နိသျသစ်မှ။)

ဤသီလပါရမီအရာ စမရီသားနှင့်စပ်၍ပါရမီတော်ခဏ်းပျို ပိုဒ်ရေ(၇၁)၌—

သခ်ေျလေးထပ်၊ တသိန်းကပ်ကို၊ ကူးခပ်ပေါက်မြောက်၊ မရောက်မချင်း၊ **သီ**တင်းခြိုးခြံ၊ ကျင့်အားသန်လျက်၊ အကြံဆွတ်ဆွတ်၊ မလောက်မှတ်၍၊ တပသီကြီး၊ မြောက်စွာပြီးသည်၊ ပွါးစီးလိမ္မာ၊ သုမေဓာ....ပမာသွေးသီ၊ စာမရီဟု၊ နောက်ချီပွပွ၊ မြီးဆံလှလျက်၊ တောမထိပ်ခေါင်၊ သရေဆောင်သည်၊ ရွှေရောင်ပြိုးပြိုး၊ **သားအမျိုးကား၊** ကျင့်ရိုးအစဉ်၊ချင်းတို့ဉာဉ်ဖြင့်၊ **ရှောင်ကြဉ်လျက်ပင်၊မြီးဆံပင်၏၊ အကြင်သရော်၊ မသွားတော်၍၊ ထော်လော်ကနို့လနို့၊ ချုံနွယ်ညွန့်၌၊**

အတွန့်ရှောက်ရှောက်၊ ငြိလေမြောက်အံ့၊ မျှလောက်မွေးသက်၊ တမျင်
ရှက်ကို၊ စုံမက်ချစ်စိုး၊ နှစ်မြောနိုး၍၊ သားမျိုးတိရစ္ဆာန်၊ အားကုန်
သွန်လျက်၊ လည်လန်မူးမော်၊ ရှန်းချေသော်လည်း၊ ထိုရော်မြီးဖျား၊
ပြတ်ခန့်ညား၍၊ မသွားတဆွေ၊ ထိုရွှေ့ဝပ်တန့်၊ အသက်စွန့်လျက်၊
တွန့်သည်တပင်၊ မွေးတမျှင်ကြောင့်၊ ကိုယ်စင်ဆုံးရှောင်း၊ မသေကောင်း
ဟု၊ ကျိုးကြောင်းယိုးယံ၊ အကြံမဲ့ပဲ၊ ဖြစ်ခဲစွာလောက်၊ မင်းမြောက်
တန်းဆာ၊ ရတနာအမြီး၊ ငါသေပြီးလည်း၊ ပျက်စီးမဲ့ထွေ၊ ရပစေဟု၊
ကောင်သေပင်ကို၊ ဝပ်၍ဆိုသား၊ထိုတိရစ္ဆာန်၊တောသားမှန်၏၊ကျင့်ဟန်
ထူးပြား၊ ဤဖြစ်လားကို၊ ၊ဘဘွားနှလုံးရှိစေလသော။—

ဟူ၍ ကြည်ညိုစဖွယ် စပ်ဆိုထားလေသည်။

စမရီသားကောင်သည် အသွားမတော်သည့်အတွက် ချုံနွယ်တခုခု၌ မိမိ၏ မြီးဆံတမျှင်မျှ ငြိလျှင်ပင် ထိုမြီးဆံကို စုံမက်နှမြောလှသောကြောင့် အားသွန်၍ရုန်းလျှင် ထိုမြီးဆံမျှင် ပြတ်မည်ကို စိုးခန့်သဖြင့် (မြီးဆံတမျှင်ကြောင့် ငါအသက် မသေစကောင်းဟု အကြံမပြုပဲ) ငါပင်သေသော်လည်း ဖြစ်ခဲလှစွာ မင်းမြောက်တန်းဆာ ရတနာအဝင် အပါဖြစ်သော ငါ၏အမြီးကို မပျက်မစီး ရရစ်ကြစေဟု ထိုနေရာမှာပင် (မြီးဆံကို အပျက်မခံပဲ) အသက်ကို စွန့်၍ ဝပ်သကဲ့သို့၊ အသင်သုမေဓာသည်လည်း ထိုစမရီသားကောင်ကို အတုယူ၍ အသက်စွန့်ပြီးလျှင် သီလတည်းဟူသော မြီးဆံကို စောင့်ရှောက်လေဟု မိမိကိုယ်ကို ဆုံးမတော်မူသည်ဟု ဆိုလိုသည်။

သီလနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်အကျယ်

ဤသီလပါရမီအရာ၌ ရှေးဒါနခဏ်း၌ကဲ့သို့ မှတ်သားဖွယ် အကျယ်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ၌ လာရှိသောအတိုင်း....

(၁) အဘယ်တရားကို သီလခေါ်သနည်း၊

(၂) အဘယ်အနက်ကြောင့် သီလမည်သနည်း၊

(၃) သီလ၏ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်တို့ကား အဘယ်နည်း၊

(၄) ထိုသီလ၏ အကျိုးကား အဘယ်နည်း၊

(၅) သီလသည် မည်မျှ အပြားရှိသနည်း၊

(၆) သီလ၏ ညစ်ညူးကြောင်းတရားကား အဘယ်နည်း၊

(၇) သီလ၏ ဖြူစင်ကြောင်းတရားကား အဘယ်နည်း—

ဟူသော ပုစ္ဆာ (၇) ချက်ကို အရင်းခံထား ဖြေကြားသောအားဖြင့် ဖော်ပြပေအံ့။ ထိုပုစ္ဆာ (၇)ချက်တို့တွင်—

သီလအရကောက်

(၁) **အဘယ်တရားကို သီလခေါ်သနည်း....**ဟူသော အမေး၌ "သူ့အသက်ကိုသတ်ခြင်း စသည်တို့မှ ရှောင်ကြဉ်သောသူ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်သောသူတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော အဘိဓမ္မာသဘောအားဖြင့် စေတနာတရား၊ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝတည်းဟူသော ဝိရတီစေတသိက်နှင့် အနဘိဇ္ဈာခေါ်သော အလောဘ အဗျာပါဒခေါ်သော အဒေါသ သမ္မာဒိဋ္ဌိခေါ်သော အမောဟ၊ နောက်၌ အကျယ်ဖော်ပြလတ္တံ့သော သံဝရ ငါးပါး၊ အဝီတိက္ကမတရားတို့ကို သီလဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်သည်။

သီလမည်သောတရားတို့ကား ငါးစုရှိသည်၊ ၎င်းတို့မှာ ...(က)ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက်တို့မှ ရှောင်ကြဉ်သောသူ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော စေတနာ၊ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို ဖြည့်ကျင့်သူ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော စေတနာ၊ (ခ)ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက်တို့မှ ရှောင်ကြဉ်သော ဝိရတီစေတသိက်သုံးပါး၊ (ဂ) အနဘိဇ္ဈာ အဗျာပါဒ သမ္မာဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော မနောသုစရိုက်တရားသုံးပါး၊ (ဃ) သံဝရတရားငါးပါး၊ (င) အဝီတိက္ကမခေါ်သည့် စောင့်ထိန်းအပ်သောသိက္ခာပုဒ်ကို မလွန်ကျူးသောအခါ၌ ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ် စေတသိက်။ ဤတရားငါးစုတို့ ဖြစ်သည်။

(က) စေတနာသီလနှင့် (ခ) ဝိရတီသီလ

သက်သတ် ခိုးမှု၊ ကာမေသု၊ သုံးခု ကာယကံ။
မုသာ မိတ်ခွဲ၊ဆဲရေး ပြိန်ဖျင်း၊အပါယ်ချဉ်း၊လေးသင်းဝစီကံ—

ဟူသော အတိုင်း သူ့အသက်ကိုသတ်ခြင်း(ပါဏာတိပါတ)၊ သူ့ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း (အဒိန္နာဒါန)၊ မိမိမပိုင်သော ဝတ္ထုကာမတို့၌ ဖောက်ပြန်မှားယွင်းစွာ ကျင့်ခြင်း (ကာမေသု မိစ္ဆာစာရ)ဤသုံးပါးကို ကာယဒုစရိုက်သုံးပါးခေါ်သည်။ မဟုတ်မမှန်ပြောဆိုခြင်း (မုသာဝါဒ)၊ ဂုံးတိုက် စကားပြောကြားခြင်း (ပိသုဏာဝါစာ)၊ သူ့နားမချမ်း ကြမ်းထမ်းယုတ်မာ တိုင်းထွာဆဲရေးစကား ပြောကြားခြင်း (ဖရုသဝါစာ)၊ အကျိုးမရှိ ပြိန်ဖျင်းသောစကားကို ပြောဆိုခြင်း (သမ္ဖပ္ပလာပ) ဤလေးပါးကို ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးခေါ်သည်။

ထိုကာယဒုစရိုက်သုံးပါး ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးတို့ကို ပြုမှား ပြောမှားခြင်းသည် အသက်မွေးမှုအတွက်လည်း ပြုမှား ပြောမှားတတ်သည် (မူဆိုး တံငါစသည်တို့၏ ပါဏာတိပါတစသည်ကို ဆိုလိုသည်)။ အသက်မွေးမှုအတွက် မဟုတ်သော ပါဏာတိပါတစသည်လည်း ရှိသည် (မင်းညီ မင်းသားစသူတို့ အပျော်အပါး တောလိုက်သော ပါဏာတိပါတစသည်ကို ဆိုလိုသည်)။

ထိုကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက်တို့ကို ပြုမှား ပြောမှားရာ၌ အသက်မွေးမှုအကြောင်းအတွက်နှင့် အသက်မွေးမှုအကြောင်းမရှိပဲ ပြုမှား ပြောမှား နှစ်ထွေပြားသကဲ့သို့ပင်၊ ထိုဒုစရိုက်တို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းမှာလည်း အသက်မွေးမှုအကြောင်းရှိသော ထိုဒုစရိုက်တို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း အသက်မွေးမှုအကြောင်းမရှိပဲ ထိုဒုစရိုက်တို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပြန်လေသည်။

အသက်မွေးမှုအကြောင်းမရှိသော ကာယဒုစရိုက်သုံးပါးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို သမ္မာကမ္မန္တဝိရတီခေါ်သည်၊ အသက်မွေးမှု အကြောင်းမရှိသော ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို သမ္မာဝါစာ ဝိရတီခေါ်သည်၊ အသက်မွေးမှုလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော ထိုကာယဒုစရိုက်သုံးပါး ဝစီဒုစရိုက်လေးပါး (ရဟန်းတော်များအဖို့ ထူး၍ ဟောကြားအပ်သော)မိစ္ဆာအာဇီဝ အမျိုးမျိုးတို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို သမ္မာအာဇီဝဝိရတီခေါ်သည်။

ဆိုအပ်ပြီးသော ဝိရတီစေတသိက်သုံးပါးတို့ကို ဝိရတီသီလခေါ်၍၊ ထိုဝိရတီစေတသိက်နှင့် တွဲဖော်ယှဉ်ဖက် တကွနက်ဖြစ်သော စေတနာ စေတသိက်ကို စေတနာသီလခေါ်သည်။ ဆရာဥပဇ္ဈာယ်အစရှိသူတို့အပေါ်၌ ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်ကို ပြုသောအခါ မဟာကုသိုလ်စိတ်၌ပါသော စေတနာစေတသိက်ကိုလည်း စေတနာသီလခေါ်သည်။

(ဂ) အနဘိဇ္ဈာဒိသီလ

သူတပါးစည်းစိမ်ကို "ဤစည်းစိမ်သည် ငါ၏ဥစ္စာဖြစ်ပါမူ ကောင်းလေစွ"ဟု သူတပါးစည်းစိမ်သို့ ရှေးရှုကြံစည်တတ်သော လောဘကို အဘိဇ္ဈာမနောဒုစရိုက်ခေါ်သည်၊ ထိုအဘိဇ္ဈာမနောဒုစရိုက်ကို ပယ်ရှားသောသူ၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ပယ်ရှားကြောင်းစေတနာနှင့် အနဘိဇ္ဈာမည်သော အလောဘ စေတသိက်သည် သီလမည်၏။ သူတပါးပျက်စီးရန် စိတ်ဖြင့်ပြစ်မှားခြင်း (ထိုသူ ပျက်စီးပါစေ သေပါစေ စသည်ဖြင့် ကြံစည်ခြင်း) ဒေါသစေတသိက်သည် ဗျာပါဒမနောဒုစရိုက်မည်၏၊ ထိုဗျာပါဒမနောဒုစရိုက်ကို ပယ်ရှားသောသူ၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ပယ်ရှားကြောင်းစေတနာနှင့် အဗျာပါဒမည်သော အဒေါသ စေတသိက်သည် သီလမည်၏။ "အလှူဒါနမည်သည် မရှိ၊ အလှူဒါန၏

အကျိုးလည်း မရှိ" စသည်ဖြင့် အယူဖောက်ပြား မှားယွင်းခြင်း ဒိဋ္ဌိစေတသိက်သည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမနောဒုစရိုက်မည်၏၊ ထိုမနောဒုစရိုက်ကို ပယ်ရှားသောသူ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ပယ်ရှားကြောင်းစေတနာနှင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိမည်သော အမောဟ စေတသိက်သည် သီလမည်၏။

အဘိဇ္ဈာ, ဗျာပါဒ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တည်းဟူသော မနောဒုစရိုက် သုံးပါးရှိလျှင် သူ့အသက်ကိုသတ်ခြင်း အစရှိသော သီလပျက်စီးမှု (ဒုဿီလျ) တရားများ ဖြစ်နိုင်သည်၊ ထိုမနောဒုစရိုက်တို့ကို ပယ်ရှားတတ်သော မနောသုစရိုက်သုံးပါးနှင့် စေတနာတို့ဖြစ်ပွါးလျှင် ဒုဿီလျခေါ်သည့် သူ့အသက်ကိုသတ်ခြင်း အစရှိသော သီလပျက်စီးမှုများ မဖြစ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် အနဘိဇ္ဈာ, အဗျာပါဒ, သမ္မာဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော မနောသုစရိုက်သုံးပါးကို သီလဟု ခေါ်ဆိုသည်။

စိတ်ဖြစ်လျှင် စေတနာပါသည်ချည်းဖြစ်၏၊ ထိုစေတနာကပင် စိတ်ကိုအာရုံနှင့် စေ့အောင်ပေး၏၊ စေ့စပ်ပေး၏။ ဂဟေဆက်စပ်သည်ကို ဂဟေဆော်သည်ဟု ခေါ်သကဲ့သို့ စိတ်နှင့်အာရုံ ဆက်စပ်စေ့စပ်ပေးသည်ကိုပင် စေ့ဆော်သည်ဟု ခေါ်သည်။ စေတနာက စေ့ဆော်မပေးလျှင် စိတ်သည် အာရုံနှင့် အာရုံအာရမ္မဏိကအဖြစ်ဖြင့် ဆက်စပ်မည်မဟုတ်၊ စိတ်သည် အာရုံ၌ တည်မည် မဟုတ်၊ စိတ်သည် အာရုံကို အာရုံပြုတော့မည်မဟုတ်၊ စေတနာက ဂဟေဆက်စပ် စေ့ဆော်ပေးသည့်အတွက် စိတ်သည် အာရုံနှင့် အာရုံအာရမ္မဏိကအဖြစ်ဖြင့် ဆက်စပ်နိုင်ရသည်။ စိတ်သည် အာရုံ၌ တည်ရခြင်းဖြစ်သည်၊ စိတ်သည် အာရုံကို အာရုံပြုနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် စိတ်ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း စေတနာပါရသည်တွင် သီလနှင့်စပ်လျဉ်းသောစိတ် ဖြစ်ရာမှာပါသည့် စေတနာဟူသမျှကို သီလ ခေါ်သည်ဟု မှတ်ယူအပ်၏။

(ဃ) သံဝရသီလနှင့် (င) အဝီတိက္ကမသီလ

ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စေတနာသီလနှင့် ဝိရတီသီလ အနဘိဇ္ဈာ အဗျာပါဒ သမ္မာဒိဋ္ဌိသီလတို့မှာ လူရော ရဟန်းပါ နှစ်ဦးလုံးနှင့်ဆက်ဆံသော သီလများ ဖြစ်ကြ၏၊ ထို့အပြင် ရဟန်းတို့နှင့်သာ အထူးဆက်ဆံသောသီလကား စောင့်ထိန်းခြင်း(သံဝရ) သီလနှင့် မလွန်ကျူးခြင်း (အဝီတိက္ကမ) သီလတို့ ဖြစ်ကြ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် စောင့်ထိန်းခြင်း (သံဝရ) သီလသည်....

(၁) ပါတိမောက္ခသံဝရ=(မိမိကို စောင့်ထိန်းသသူကို အပါယ်စသော ဘေးတို့မှ လွတ်မြောက်စေတတ်သော သိက္ခာပုဒ်သီလကို ခေါ် သည်။)

(၂) သတိသံဝရ=(မျက်စိ နား နှာ လျှာ ကိုယ် စိတ် တည်းဟူသော ဣန္ဒြေခြောက်ပါးတို့ကို အကုသိုလ်ခိုးသားတို့ ဝင်ခွင့်မရစေရန် မလစ်မလပ် သတိဖြင့် စောင့်ကြပ်ခြင်းကို ခေါ်သည်။)

(၃) ဉာဏသံဝရ=(ရေအလျဉ်ကဲ့သို့ တသွင်သွင် ဖြစ်ပွါးတတ်သည့် တဏှာ ဒိဋ္ဌိ အဝိဇ္ဇာ ဒုစရိုက် ကိလေသာတရားတို့ မဖြစ်ပွါးရအောင် စောင့်ထိန်းတတ်သော ပညာကို ခေါ်သည်၊ ပစ္စယသန္နိဿိတသီလလည်း ဤဉာဏသံဝရ၌ ပါဝင်လျက်ရှိသည်။)

(၄) ခန္တိသံဝရ=(အချမ်းအပူ စသည်တို့ကို သည်းခံသောအားဖြင့် အကုသိုလ်တရားတို့ မဖြစ်ပွါးအောင် စောင့်ထိန်းခြင်းကို ခေါ်သည်။)

(၅) ဝီရိယသံဝရ=(ကာမ ဗျာပါဒ ဝိဟိံသာ မိစ္ဆာဝိတက်တို့ စိတ်ထက်၌ တက်၍မနေနိုင်အောင် (မကြံစည်မိအောင်) အားထုတ်စောင့်စည်းခြင်းကို ခေါ်သည်၊ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလသည်လည်း ဤဝီရိယသံဝရ၌ ပါဝင်လျက်ရှိသည်။)

ပါတိ သတိ၊ ဉာဏ် ခန္တိ၊ ထိုပြီ ဝီရိယ။
အကုသိုလ်များ၊ ပယ်စောင့်ရှား၊ ငါးပါးသံဝရ။

အဝီတိက္ကမသီလဟူသည် ဆောက်တည်ထားသော သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ကိုယ်နှုတ်တို့ဖြင့် မလွန်ကျူးခြင်းကို ခေါ်သည်။

ဆိုအပ်ပြီးသော သံဝရငါးပါးနှင့် အဝီတိက္ကမတရားတို့၏ တရားကိုယ်စစ်စစ်မှာ....

ပါတိမောက္ခသံဝရ၏အရ သီလခဏ်းအစ၌ ပြခဲ့သော စေတနာ ဝိရတီ အလောဘ အဒေါသ အမောဟ စေတသိက်တို့ ဖြစ်၏။

သတိသံဝရ၏အရ သတိစေတသိက်ပင်ဖြစ်၏၊ (သတိဖြစ်ရာမှာလည်းစေတနာပါရမည်ပင်ဖြစ်၏။)

ဉာဏသံဝရ၏အရ ပညာစေတသိက်ပင်ဖြစ်၏။ (ပညာဖြစ်ရာမှာလည်း စေတနာပါရမည်ပင်ဖြစ်၏။)

ခန္တိသံဝရ၏အရ အမျက်မထွက်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော အဒေါသစေတသိက် ခေါင်းဆောင်သည့် ကုသိုလ်စိတ် စေတသိက်စု(တနည်း)အဒေါသစေတသိက်ပင် ဖြစ်၏။

ဝီရိယသံဝရ၏အရ ဝီရိယစေတသိက်ပင် ဖြစ်၏။ (ဝီရိယဖြစ်ရာမှာလည်း စေတနာပါရမည်ပင်ဖြစ်၏။)

အဝီတိက္ကမ၏အရကား ဆောက်တည်ထားသော သိက္ခာပုဒ်တို့ကို မလွန်ကျူးသောအခြင်းအရာဖြင့်ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ် စေတသိက်စုပင် ဖြစ်၏။

ဒါနအရာမှာ **စေတနာ**သည် အရင်းခံဖြစ်၏။ သီလအရာ၌ကား စေတနာပင် အရင်းခံဖြစ်သည့်ပြင် ဝိရတီစေတသိက်သုံးပါး၊ အလောဘ အဒေါသ အမောဟ စေတသိက်သုံးပါး **သတိစေဘသိက် ပညာစေတသိက်** ဝီရိယစေတသိက်တို့လည်း အသီးအသီး ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ရှေ့ဆောင်ကာ ကုသိုလ်ဖြစ်သော စိတ် စေတသိက် အစုပင် ပါဝင်နိုင်၏။

ဤကား သီလခေါ် အပ်သောတရားတို့ကို ပြဆိုချက်တည်း။

သီလခေါ်ခြင်း၏အကြောင်း

(၂)**အဘယ်အနက်ကြောင့် သီလမည်သနည်း**....ဟူသော အမေး၌—သီလ ဟူသော**စကား**သည် ပါဠိအတိုင်း ခေါ်ဆိုထားသော မြန်မာဝေါဟာရဖြစ်၏။ ပါဠိအတိုင်း ခေါ်ဆိုထားသည့် **ဒါနပြုသည်** ဟူသောမြန်မာစကားကို **ပေးကမ်း စွန့်ကြဲမှုပြုသည်**ဟု ပြောဆိုနိုင်သော်လည်း **သီလဆောက်တည်သည်** ဟူသော မြန်မာ**စကားကိုကား** ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မပြောဆိုနိုင်ကြသည်ကများ၏။

သီလသဒ္ဒါသည် နဂိုရ်သဘောဟူသောအနက် ကောင်းသောအကျင့်ဟူသော အနက်နှစ်မျိုးတို့ကို ဟော၏၊ ထိုနှစ်မျိုးတို့တွင်—

နဂိုရ်သဘောဟူသောအနက်ကို "အလေ့အထ"ဟူသော စကားပရိယာယ်ဖြင့် လှယ်၍သုံးပြန်၏၊ သုံးနှုန်းပုံမှာ ... (ပါပကရဏသီလော) မကောင်းမှုကို ပြုလေ့ရှိသောသူ၊ (ဒုဗ္ဘာသနသီလော) မကောင်းသော စကားကို ပြောလေ့ရှိသောသူ၊ (အဘိဝါဒနသီလော)ရှိခိုးထိုက်သူကို ရှိခိုးလေ့ရှိသောသူ၊ (ဓမ္မကထ-နသီလော)တရားဟောလေ့ရှိသောသူ အစရှိသည်ဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်တဦးဦး၏ ကောင်း မကောင်းဟူသော နဂိုရ်သဘောကို (ပါဠိလို) သီလ၊ (မြန်မာလို) အလေ့ဟူ၍ သုံးနှုန်း၏။ ထိုအလေ့ဟူသော **အသုံးအနှုန်း**ကို (ဝဿာနသမယေ ရုက္ခာ ရုဟန-သီလာ) မိုးဦးအခါ၌ သစ်ပင်များ ပေါက်လေ့ရှိကြကုန်၏၊ (ဂိမှသမယေ ပတ္တာ ပတနသီလာ) နွေအခါမှာ သစ်ရွက်များ ကြွေကျလေ့ရှိကုန်၏-စသည်ဖြင့် ကောင်းသည် မကောင်းသည်ဟု အထူးမဆိုအပ်သောအရာ၌လည်း သုံးနှုန်းကြ၏။

ကောင်းသောအကျင့် ဟူသောအနက်ကား မြင့်မြတ်သောအရာချည်းသာ ဖြစ်၏။ ထိုမြင့်မြတ်သောအရာ ကောင်းသော အကျင့်ဟူသော အနက်ကို ယခု သီလခန်း၌ပါသည့် သီလသဒ္ဒါကဟောသည်။ မြင့်မြတ်သော အရာဟူသည်လည်း (၁) ကောင်းစွာထားရှိခြင်း၊ (၂) ကောင်းစွာ ဆောင်ရွက်ခြင်းဟူ၍ သီလ သဒ္ဒါ၏ အနက် နှစ်မျိုးရှိ၏။

(၁) **ကောင်းစွာထားရှိခြင်း** ဟူသည် ကာယကံနှင့် ဝစီကံမှုတို့ကို ဖရိုဖရဲ မရှိစေခြင်းပင် ဖြစ်၏၊ သီလမစောင့်ထိန်းသောသူတို့၏ သန္တာန်၌ ကာယကံမှု အပြုသဘော ဝစီကံမှု အပြောအဆိုသဘောတို့သည် အထိန်းမရှိသော ချည်ခင် ပမာ ဖြစ်လိုရာ ဖရိုဖရဲ ဖြစ်ပေါ်နေတတ်ကြ၏။ သီလစောင့်ထိန်းထားလိုက်သော အခါ ထိုကာယကံမှု ဝစီကံမှုတို့သည် ဖရိုဖရဲ မဖြစ်တော့ချေ။ (စိတ်နေထက်မြက် ကြမ်းခက်သောသူပင် ဖြစ်စေကာမူ သီလကို ဆောက်တည်ကျင့်သုံးခိုက်၌ ထိုသူ ကို အခြားသူတယောက်က မခံနိုင်အောင် လာရောက်ပြောဆိုပြုမူလာလျှင် ထို သူသည် သီလမဆောက်တည်သောအခါဖြစ်က အတုံ့အပြန် လက်စားချေသော အားဖြင့် ကာယကံ သောင်းကျန်းမှု ဝစီကံသောင်းကျန်းမှုတို့ကို ပြုမူပြောဆို ဖရိုဖရဲဖြစ်မည် ဖြစ်သော်လည်း သီလဆောက်တည်ထားသည့်အတွက် မိမိစိတ်ကို ထိန်းအုပ်ချုပ်တည်းကာ ကာယကံမှု ဝစီကံမှု သောင်းကျန်းခြင်းမရှိရအောင် ကောင်းစွာ ထားနိုင်လေသည်၊ ကာယကံမှု ဝစီကံမှု ဖရိုဖရဲ ဆွဲမရ တားမရ မဖြစ် လေအောင် ထိုသူစောင့်ထိန်းသော သီလက ထိန်းအုပ်ထားလေသည်။) ဤကား **ကောင်းစွာ ထားရှိခြင်း** ဟူသော ပဌမအနက်၏ အကျယ်အဓိပ္ပါယ်တည်း။

(၂) **ကောင်းစွာဆောင်ရွက်ခြင်း** ဟူသော ဒုတိယအနက်၏ အဓိပ္ပါယ် ကား....ကုသိုလ်တရားဟူသမျှသည် သီလနှင့်ကင်း၍ ကောင်းစွာ မဖြစ်နိုင်၊ သီလရှိသောသူတို့၏ သန္တာန်မှာသာ ကုသိုလ်တရားတို့ ကောင်းစွာ ဖြစ်ပွါးနိုင် သည်။ သို့ဖြစ်၍ သီလသည် ကုသိုလ်ဟူသမျှတို့၏ မူလတည်ရာအကြောင်းရင်း ဖြစ်ရကား စတုဘူမက ကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ပွါးအောင် ဆောင်ရွက်တတ်သော တရားဖြစ်လေသည်။

ယခုပါရမီတော်ခန်းမှာ သုမေဓာရှင်ရသေ့သည် ဒါနပါရမီကို ရှေး ဦးစွာ ဉာဏ်ဖြင့်ဆင်ခြင် တွေ့မြင်တော်မူသောကြောင့် "ဒါနပါရမီကို ဦးစွာ အားထုတ်ရမည့်အကြောင်း" မိမိကိုယ်ကို မိမိဆုံးမထားသော် လည်း သီလကို မစောင့်မထိန်းပဲ ရှေးဦးစွာ ဒါနကိုသာ အားထုတ်ရမည် (လှူရမည်)ဟု မဆိုလို၊ ဘုရားဖြစ်အောင် ပြုနိုင်သော အကြောင်း တရားတို့ကို ဆင်ခြင်စူးစမ်းတော်မူရာ သုမေဓာရှင်ရသေ့၏ ပါရမီပဝိစယ ဉာဏ်တော်ဝဌ် ပဌမဦးစွာ ဒါနပါရမီ ထင်မြင်လာသောကြောင့်သာ (ဣမံ တံ ပဌမံ တာဝ၊ ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ) "ဤဒါနပါရမီကို အစဦးစွာ အစွဲအမြဲပြုကာ ဆောက်တည်ပြီးလျှင် အထွတ်အထိပ်ရောက် ဖြည့်ကျင့်လေလော့" ဟု ဟောထားတော်မူခြင်းဖြစ်သည်။ သီလကို လုံးဝအားမထုတ်ခင် ကြိုတင်၍ ဒါနကိုသာ ဦးစွာအားထုတ်ရမည် ဟု မဆိုလို။

ပါရမီတော်တို့ကို ပဌမ ဒုတိယ စသည်ဖြင့် စီစဉ်ဟောကြားထားခြင်းမှာ ကျင့်စဉ်ကို ပြလို၍ ထားသည်မဟုတ်။ ပါရမီပဝိစယ ဉာဏ်တော်ဝ၌ ပဌမ ဒုတိယ စသည်အစဉ် ထင်မြင်လာသည့် အတိုင်းသာ ပြဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ တချိန်တည်း တခဏတည်း၌ တပြိုင်နက်တည်း ပါရမီဆယ်ပါးလုံး ဉာဏ်တော်၌ မထင်မြင်နိုင်။ ဤသို့ဉာဏ်တော်ဝ၌ ပဌမဦးစွာ ထင်မြင်လာသည်ကို စွဲ၍ ဒါနပါရမီကို အစထား၍ ဟောကြားတော်မူသည်၊ ပြုကျင့် အားထုတ်ရာ၌ကား သီလ၌ တည်၍ ဒါနကို အားထုတ်မှသာလျှင် မိမိဖက်က ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိ=(အလှူ၏ စင်ကြယ်ခြင်း)ဖြစ်နိုင်ပေမည်။ သီလဆောက်တည် ကျင့်သုံးခြင်း ရှေ့သွားရှိသော ဒါနဖြစ်မှ သာလွန်၍ အကျိုးရနိုင်ပေမည်။

ထို့ကြောင့်ပင် ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့က သင်္ကန်းစသော လှူဘွယ်ဝတ္ထုတို့ကို လှူဒါန်းရန် သံဃာတော်များကို ပင့်ဖိတ်သောအခါ သံဃာတော်များက (သီလပေးရန်ဟူ၍ မူလပင့်ဖိတ်စဉ်က လျှောက်ထားချက်မပါစေကာမူ) ရှေးဦးစွာ သီလပေးပြီးမှ လှူဘွယ်ဝတ္ထုတို့ကို လှူဒါန်းစေတော်မူကြသည်။

ဤဆိုအပ်ပြီးသောစကားရပ်စုကို ထောက်၍ "အဘယ့်ကြောင့် သီလခေါ်သနည်း" ဟု မေးလျှင်၊ (၁)ကာယကံမှု ဝစီကံမှုတို့ကို ရှုန့်ရင်းကြမ်းထမ်းစွာ ဖြစ်ခွင့်မပေးပဲ သိမ်မွေ့နူးညံ့အောင် ကောင်းစွာ ထားတတ်သောကြောင့်၎င်း၊ (၂) ကာမကုသိုလ် ရူပကုသိုလ် အရူပကုသိုလ် လောကုတ္တရာကုသိုလ်တည်းဟူသော ကုသိုလ်လေးမျိုးတို့ အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပွါးအောင် အခြေခံအကြောင်းရင်းအဖြစ်ဖြင့် ကောင်းစွာ ရွက်ဆောင်တတ်သောကြောင့်၎င်း သီလခေါ်သည်ဟု ပြတ်ပြတ်သားသား ဖြေကြားရာ၏။

ဤအရာ၌—

သီလသည်လည်း ကောင်းစွာထားတတ်သည်၊ သမာဓိသည်လည်း ကောင်းစွာထားတတ်သည်၊ ထိုသို့ သီလနှင့် သမာဓိတို့၏ ကောင်းစွာထားပုံချင်း အဘယ်သို့ ထူးသနည်းဟူ၍၎င်း....၊ပထဝီဓာတ်သည်လည်း ကောင်းစွာ ဆောင်တတ်သည်၊ သီလသည်လည်း ကောင်းစွာ ဆောင်တတ်သည်၊ ကောင်းစွာ ဆောင်ပုံချင်း အဘယ်သို့ ထူးသနည်းဟူ၍၎င်း မေးဖွယ်ရှိ၏။

အဖြေကား....သီလသည် ကာယကံမှု ဝစီကံမှုတို့ကို ဖရိုဖရဲ မဖြစ်စေရ၊ ငြိမ်သက်အေးချမ်းအောင် ကောင်းစွာထားတတ်သည်။ သမာဓိ

သည် မိမိနှင့် တွဲယှဉ်ဖက်ဖြစ်သော စိတ် စေတသိက်တို့ကို အာရုံ အမျိုးမျိုးသို့ ပျံ့လွင့်၍ မသွားပဲ အာရုံတခုထဲ၌ စူးစိုက် တည်နေ အောင် ကောင်းစွာထားတတ်သည်။ ဤသို့ ကောင်းစွာထားပုံချင်း ထူးခြားသည်။

သီလသည် စတုဘူမက ကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ပွါးရန် အခြေခံ အကြောင်းရင်း ဖြစ်ပေသည်၊ ဤသို့ စတုဘူမကကုသိုလ်တရားများ ဖြစ်ပွါးရန် အခြေခံအကြောင်းရင်း ဖြစ်သည်ကိုပင် စတုဘူမက ကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ပွါးအောင် ကောင်းစွာ ရွက်ဆောင်သည်ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ အထိန်းတော်သည် မင်းသားကို ကစဉ့်ကလျား ရောက်တတ်ရာရာ မလွင့်ပါးအောင် ပွေ့ချီထမ်းဆောင်သကဲ့သို့၊ ပထဝီ ဓာတ်သည် သဟဇာတ် (တကွဖြစ်ဖက်) ရုပ်တရားတို့ကို ကစဉ့်ကလျား မလွင့်ပါးအောင် ကောင်းစွာ တည်အောင် ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၊ ယင်းသို့ ကျေးဇူးပြုသည်ကိုပင် ကောင်းစွာ ဆောင်သည်ဟု ဆိုသည်။ သို့ရကား... ပထဝီဓာတ်သည် သဟဇာတ်ရုပ်တရားတို့ကို ကစဉ့်ကလျား လွင့်ပါး၍ မသွားအောင် ကောင်းစွာ ရွက်ဆောင်သည်၊ သီလသည် စတုဘူမကကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ပွါးအောင် အခြေခံအကြောင်းအဖြစ် ဖြင့် ရွက်ဆောင်သည်၊ ဤသို့ ကောင်းစွာ ဆောင်ပုံချင်း ထူးခြားသည်။ ။(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၇၊ သီလနိဒ္ဒေသမှ)

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ၌—"ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အနက်နှစ်မျိုးသာလျှင် သီလသဒ္ဒါ အတွက် သဒ္ဒါဆရာများ ခွင့်ပြုကြသော အနက်များဖြစ်၏။ တပါးသော ဆရာတို့ကမူ....သီလဟူသောစကားသည် (သိရ) သို့မဟုတ် (သီသ)တို့မှ ဖြစ် လာသော စကားတည်း၊ သိရနှင့် သီသသဒ္ဒါတို့သည် ဦးခေါင်းဟူသော အနက် ကို ဟောကုန်၏၊ သတ္တဝါတို့မှာ ဦးခေါင်းပြတ်သွားလျှင် တကိုယ်လုံးပင် ပျက်စီးသကဲ့သို့၊ ကုသိုလ်တရားတို့မှာလည်း သီလပျက်စီးလျှင် အလုံးစုံပျက်စီး တော့၏။ သို့ဖြစ်၍ သီလတရားသည် ကုသိုလ်ဟူသမျှတို့၏ ဦးခေါင်းသဖွယ် ဖြစ်သောကြောင့် (သိရ)သို့မဟုတ်(သီသ)ဟု ဆိုလိုလျက် အက္ခရာပြောင်းလဲ၍ သီလဟု ခေါ်ဝေါ်ထားသည်။

တနည်း....လောက၌ အပူ၏ အေးငြိမ်းခြင်းကို ပါဠိလို (သီတလ)ဟု ခေါ် သည်။ သတ္တဝါတို့ သန္တာန်၌ ကိလေသာအပူဟူသမျှကို သီလသည် ငြိမ်းအေး စေတတ်သောကြောင့် (သီတလ)ဟု ဆိုလိုလျက် အလယ် (တ)အက္ခရာကို ချေ ဖျောက်ကာ သီလဟု ခေါ်ဝေါ်ထားသည် ဤသို့စသောနည်း ဖြင့် သီလသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြကြကုန်၏"ဟု ပြဆိုထားသည်။

ထိုတပါးသော ဆရာတို့၏ ပြဆိုချက်မှာ သီလဟူသော သဒ္ဒါရင်းမှ ထွက်ပေါ်ရရှိသော အနက်မဟုတ်၊ သီလနှင့် အသံချင်း ဆင်တူသော သီရ သီသ သီတလသဒ္ဒါတို့မှ ရရှိသောအဓိပ္ပါယ်စုကို ဆွဲငင်ကြံစည်ခြင်း သဒ္ဒါသဘောအရမျှသာဖြစ်သည်။ ရှေးကပြခဲ့သော ကောင်းစွာထားရှိခြင်း, ကောင်းစွာဆောင်ရွက်ခြင်း ဟူသော အနက်နှစ်ပါးကသာ သီလသဒ္ဒါ၏ အနက်ရင်းဖြစ်ပေသည်။

ပြဆိုအပ်ပြီးသော သီလခေါ်ဝေါ်ရခြင်း၏ အကြောင်းအနက် အဓိပ္ပါယ်စုမှာ၊ ၊သီလံ သဘာဝေ သုဗ္ဗတေ ..ဟူသော မဂအဘိဓာန် ဂါထာနံပါတ် (၁၀၉၂) လာ နဂိုရ်သဘော ဟူသောအနက် ကောင်းသောအကျင့် ဟူသော အနက် နှစ်မျိုးတို့တွင် ဒုတိယအနက်ကို အစွဲပြု၍ ပြအပ်သောအဓိပ္ပါယ်စု ဖြစ်သည်။

နဂိုရ်သဘောဟူသော ပဌမအနက်အားဖြင့်လည်း သီလဟု ခေါ်ဝေါ်ရခြင်း အကြောင်းအဓိပ္ပါယ်ကို မှတ်ယူနိုင်ပေ၏၊ အဘယ်သို့ မှတ်ယူနိုင်သနည်းဟူမူ.... နဂိုရ်သဘော ဟူသော အနက်မှာ ပြခဲ့ပြီးသောအတိုင်း ကောင်း မကောင်း အဓိပ္ပါယ်အမျိုးမျိုးပါဝင်နိုင်သော်လည်း ကောင်းမြတ်သော ကျင့်ဝတ်သီလကို ရှေးရှေးသူတော်ကောင်း အလောင်းအလျာတို့ ကျင့်ကြံ ဆည်းပူးမြဲ အလေ့အထ ရှိသည်။ လောကဥ တရားဟူသောစကားမှာ ကုသိုလ်သည်းတရား အကုသိုလ် လည်းတရား စသည်ဖြင့် ကောင်း မကောင်း အဓိပ္ပါယ်နှစ်မျိုးပင် ပါဝင်နေသော် လည်း "တရားတော်ကို ကိုးကွယ်ပါ၏"ဟု သရဏဂုံ ဆောက်တည်ရာမှာ ကိုးကွယ်ထိုက်သော မြတ်သော လောကုတ္တရာတရားကိုသာ ယူရသကဲ့သို့ငှင်း၊ သံဃာဟူသည် အစုအပေါင်းဖြစ်၍ လူအစုအပေါင်း (မနုဿသံဃ) ငှက်အစု အပေါင်း (သကုဏသံဃ)စသည်ဖြင့် သံဃာဒအမျိုးမျိုး ရှိနေစေကာမူ "သံဃာ တော်ကို ကိုးကွယ်ပါ၏"ဟု သရဏဂုံ ဆောက်တည်ရာမှာ အမြတ်ဆုံးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် အပေါင်းကိုသာ ယူရသကဲ့သို့ငှင်း၊ ထို့အတူ ဤအရာမှာလည်း အလေ့အထ အမျိုးမျိုးရှိနေစေကာမူ ဖြည့်ကျင့်အပ်သော ပါရမီနှင့်စပ်သည့် ကျင့်ဝတ်တရားအရာမှာ မြတ်သော ရှေးသူတော်ကောင်း အလောင်းအလျာ တို့၏ ကျင့်ကြံမြဲ အလေ့အထကိုသာ ယူရမည်။ ဤကဲ့သို့ အဓိပ္ပါယ်ယူလိုက်လျှင် အဘိဓာန်ကျမ်းလာ နဂိုရ်သဘောဟူသော ပဌမအနက်ကိုလည်း ဤသီလအရာ၌ သုံးစွဲသင့်ပေ၏။ ဤအလိုသော်....ရှေးသူတော်ကောင်း အလောင်းအလျာတို့ ကျင့်ကြံမြဲ အလေ့အထ တရားဖြစ်သောကြောင့် သီလခေါ်သည်ဟု သီလမည် ခြင်း၏ အကြောင်းကို ဖြေဆိုရာ၏။

ဤကား သီလဟုခေါ်ရခြင်း၏ အကြောင်းတည်း။

သီလ၏ လက္ခဏာစသည်

(၃) **သီလ ၏ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်တို့ကား အဘယ်နည်း....** ဟူသောအမေး၌—အဖြေကား သီလသည် ကာယကံ စသည်တို့ကို ဖရိုဖရဲမရှိရ အောင် ကောင်းစွာ ထားပေးခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ (တနည်း) ကုသိုလ်ဟူသမျှ တို့၏ မူလအခြေခံ အကြောင်းရင်းဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏၊ ၊ကိုယ်မစောင့် စည်းခြင်း၊ နှုတ်မစောင့်စည်းခြင်း အစရှိသော သီလကင်းမဲ့သူ၏ အဖြစ်ကို ဖျက်ဆီးခြင်း (အလုပ်ကိစ္စ) ရသရှိ၏၊ (တနည်း) အပြစ်ကင်းသော ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း (သမ္ပတ္တိ) ရသရှိ၏။ (ပညာရှိ သူတော်ကောင်းတို့ မကဲ့ရဲ့အပ်သော တရားသဘောအနေဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကို အပြစ်ကင်းသော ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း ဟု ဆိုသည်)၊ ၊ကာယကံမှ စသည်တို့၏ စင်ကြယ်ခြင်းဟူ၍ မှတ်ယူအပ်သော အခြင်းအရာ ပစ္စုပဋ္ဌာန်ရှိ၏။ (သီလဟူသည် အဘယ်ကဲ့သို့သော တရားမျိုး ဖြစ်သနည်းဟု ပညာရှိ သူတော်ကောင်းတို့ ဆင်ခြင်သောအခါ ထိုပညာရှိ သူတော်ကောင်းတို့၏ ဉာဏ်ဝ၌ သီလဟူသည် ကာယကံမှု၏ စင်ကြယ်ခြင်း ဝစီကံမှု၏ စင်ကြယ်ခြင်း မနောကံမှု၏ စင်ကြယ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်ဟု ထင်မြင် လာသည် ဟု ဆိုလိုသည်)၊ ၊မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်း (ဟိရီ) နှင့် မကောင်းမှု ကို ကြောက်ခြင်း (ဩတ္တပ္ပ) တရားနှစ်ပါးလျှင် အနီးဆုံးသော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်ရှိ၏။ (သူတော်ကောင်းတရားကို ကြားနာရခြင်း စသည်ကား သီလ ဖြစ်ဖို့ရန် ဝေးသောအကြောင်းဖြစ်သည်၊ ဟိရီဩတ္တပ္ပ နှစ်ပါးရှိမှ သီလကို ဆောက်တည်နိုင် ထိန်းစောင့်နိုင်သောကြောင့် ထိုဟိရီဩတ္တပ္ပ နှစ်ပါးသည် သီလ၏ အနီးဆုံးသော အကြောင်းဖြစ်သည် ဟူလို။)

ဤကား သီလ၏ လက္ခဏာစသည်တို့ကို ပြဆိုချက်တည်း။

သီလ၏ အကျိုးအာနိသင်

(၄) **ထိုသီလ၏ အကျိုးကား အဘယ်နည်း....**ဟူသောအမေး၌—အဖြေ ကား–သီလသည် စောင့်ထိန်းသူ၏ စိတ်နှလုံးကို သာယာရွှင်လန်းစေနိုင်ခြင်း စသည်ဖြင့် များစွာသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို ရစေနိုင်ခြင်း အကျိုးအာနိသင် ရှိ၏၊ စသည်—ဟူသောစကားဖြင့် စိတ်နှလုံး သာယာရွှင်လန်းသောသူမှာ ဝမ်းမြောက်ခြင်း ခေါ်သည့် နုသောပီတိ ပါမောဇ္ဇဖြစ်၏၊ ၊(နုသောပီတိ) ပါမောဇ္ဇဖြစ်သောသူမှာ နှစ်သက်ခြင်း (ရင့်သောပီတိ) ပီတိတရားဖြစ်၏၊ ၊ ပီတိတရား ဖြစ်ပွါးသောသူမှာ ကိုယ်စိတ်၏ ငြိမ်းချမ်းခြင်း ပဿဒ္ဓိတရား ဖြစ်၏၊ ၊ပဿဒ္ဓိတရား ဖြစ်ပွါးသောသူမှာ ကိုယ်စိတ်၏ ချမ်းသာခြင်း သုခ ဖြစ်၏၊ ၊သုခဖြစ်သောသူမှာ တည်ကြည်ခြင်း သမာဓိဖြစ်၏၊ ၊သမာဓိ ဖြစ်သောသူမှာ ဟုတ်မှန်တိုင်း သိမြင်နိုင်သော ယထာဘူတဉာဏ်ဖြစ်၏၊

ယထာဘူတဉာဏ်ဖြစ်သောသူမှာ ဝဋ္ဋဒုက္ခ သခ်ါရတို့၌ ငြီးငွေ့ခြင်း နိဗ္ဗိန္ဒတည်းဟူသော ဗလဝဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်၏၊ ၊ဗလဝဝိပဿနာဉာဏ် ဖြစ်သောသူမှာ တပ်နှစ်သက်ခြင်း ကင်းသော မဂ်တရားဖြစ်၏၊ ၊မဂ်တရား ဖြစ်သောသူမှာ ဝိမုတ္တိဟုခေါ်ဆိုသော အရဟတ္တဖိုလ်တရားဖြစ်၏၊ ၊အရဟတ္တဖိုလ်တရားဖြစ်သောသူမှာ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တို့ကို ဆင်ခြင်ခြင်း ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြစ်၏၊ ၊ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြစ်သောသူမှာ ခန္ဓာအကြွင်းမရှိပဲ ပရိနိဗ္ဗာန် စံယူနိုင်၏။ ဤသို့လျှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံယူသည်အထိ များစွာသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို ရစေနိုင်ခြင်း အကျိုးရှိသည်။ (အံ—၃၊၅၁၅-မျက်နှာ။)

တနည်းကား ...

၁။ သီလရှိ၍ သီလနှင့်ပြည့်စုံသောသူမှာ သီလကို စောင့်သုံးရာ၌ မမေ့မလျော့ခြင်း အပ္ပမာဒတရားကို အခြေခံထား၍ များစွာသော စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကို ရရှိနိုင်ခြင်း၊

၂။ သီလနှင့်ပြည့်စုံသောသူမှာ ကောင်းမြတ်သော ဂုဏ်သတင်းကျော်စောသံ ပေါ်ထွက်လွှမ်းမိုးနိုင်ခြင်း၊

၃။ သီလနှင့်ပြည့်စုံသောသူမှာ မင်းပရိသတ် ပုဏ္ဏားပရိသတ် သူဌေးသူကြွယ်ပရိသတ် ရဟန်းပရိသတ် တည်းဟူသော ပရိသတ် လေးပါးရှိရာဝယ် မည်သည့်ပရိသတ်သို့မဆို (မိမိက သီလရှိနေသည့်အတွက်) မကြောက်မရွံ့ ဝံ့ဝံ့စားစား မျက်နှာမငယ် တင့်တယ်ရွှင်လန်းစွာ ချဉ်းကပ်သက်ဝင်နိုင်ခြင်း၊

၄။ သီလနှင့် ပြည့်စုံသောသူမှာ အသက်တမ်းပြည့်နေ၍ သေရသော်လည်း မတွေ့မဝေပဲ ကောင်းမွန်စွာ သေရခြင်း၊ (သီလမရှိသောသူမှာ သေခါနီးကာလ၌ ငါကား ကောင်းမှုတို့ကို မပြုမိချေတကားစသည်ဖြင့် နှလုံးမသာယာမြဲဖြစ်သည်၊ သီလရှိသောသူကား ထိုသို့သော နှလုံးမသာယာမှုမျိုး စိုးစဉ်းမျှ မရှိ မိမိပြုခဲ့သော ကုသိုလ်ကံစသည်တို့က ထိုခဏဝယ် ထင်လာသောကြောင့် မြေအိုးကိုစွန့်၍ ရွှေအိုးကို ရအံ့သောသူကဲ့သို့ မတွေ့မဝေ မကြောက်မရွံ့ စိတ်ကြည်လင်စွာဖြင့် သေရသည်။)

၅။ သီလနှင့်ပြည့်စုံသောသူမှာ သေသည့်နောက်၌ သုဂတိဘုံ ဘဝခေါ်သော လူ့ပြည် နတ်ပြည်မှာ ဖြစ်ရခြင်း—

ဤအကျိုးအာနိသင်တို့ကို ရနိုင်သည်။ ။(ဒီ၊ ၂၊၇၃-မျက်နှာ။ အံ၊၂၊၂၂၁-မျက်နှာ။ ဝိ၊၃၊၃၂၂-မျက်နှာတို့မှ။)

ထိုမှတပါးလည်း....မဇ္ဈိမနိကာယ် မူလပဏ္ဏာသ အာကင်္ခေယျ သုတ်၌— သီဘင်းသုံးဖော်တို့ ချစ်ခင်ကြည်ညိုခြင်းအစ အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင်သော အကျိုးတို့ကို ရနိုင်ကြောင်း ဟောပြထားသည်။ အကျယ်ကို ပိဋကမြန်မာပြန် ဖော်ပြရာပါ အာကင်္ခေယျသုတ်မှ ယူကြပါကုန်။

ဤကား သီလ၏ အကျိုးအာနိသင်ကို ပြဆိုချက်တည်း။

သီလအပြား
နှစ်ပါးတွဲ သီလစု

(၅) **သီလသည် မည်မျှ အပြားရှိသနည်း**....ဟူသောအမေး၌ သီလမှာ ရရှိထိုက်သောအပြားများကား .. သီလသည် စာရိတ္တသီလ,ဝါရိတ္တသီလ **အားဖြင့်** နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်—

မြတ်စွာဘုရားသခင် ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်အမျိုးအစားမှာ "ဤအမှုကို ပြုကျင့်ရမည်"ဟု ပညတ်တော်မူအပ်သော လိုက်နာ ပြုကျင့်ရမည့် သိက္ခာပုဒ်တမျိုး (ဥပဇ္ဈာယဝတ် အာစရိယဝတ် အစရှိသည်ကို ဆိုလိုသည်)၊ "ဤအမှုကို မပြုမကျင့်ရ"ဟု ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်တမျိုး (ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်စသည်ကို **ဆိုလိုသည်**) ဟူ၍ သိက္ခာပုဒ် **နှစ်မျိုးရှိသည့်** အနက် "ဤအမှုကို ပြုကျင့်ရမည်"ဟု ပညတ်တော်မူအပ်သော ဥပဇ္ဈာယဝတ် **အာစရိယဝတ်** အစရှိသည့် သိက္ခာပုဒ်များကို ဘုရားရှင် အလိုတော်ကျအတိုင်း လိုက်နာပြုလုပ်ဖြည့်ကျင့်ခြင်းသည် စာရိတ္တသီလမည်၏။ "ဤအမှုကို မပြုမကျင့်ရ"ဟု ပညတ်တော်မူအပ်သော ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ် အစရှိသည်တို့ကို ဘုရားရှင် အလိုတော်ကျအတိုင်း မပြုမလုပ် ရှောင်ကြဉ်သောအားဖြင့် ထိန်းစောင့်ခြင်း သည် ဝါရိတ္တသီလမည်၏ဟု အကျဉ်းချုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို မှတ်ယူရာသည်။

ဤစာရိတ္တသီလနှင့် ဝါရိတ္တသီလ နှစ်ပါးတို့၏ အထူးကို သာမန်အားဖြင့်—

> "မကျင့်သော်လည်း အပြစ်မရှိ၊ ကျင့်လျှင် တိုးတက်၍ သီလဖြူစင် သောသီလမျိုးသည် စာရိတ္တသီလမည်၏။မြတ်စွာဘုရားကမပြုကောင်း ဟု တားမြစ်ထားသောအရာကို အသက်ကိုပင်သော်လည်း စွန့်၍ မလွန် မကျူး စောင့်ထိန်းသော သီလသည် ဝါရိတ္တသီလမည်၏"—

ဟူ၍ ရဟန်းနှင့်လူ မခွဲမခြား ဖြေကြားတတ်ကြသည်။ စင်စစ်သော်ကား.... ရဟန်းတော်များအတွက် 'ဤအမှုတို့ကို ပြုကျင့်ရမည်'ဟု မြတ်စွာဘုရား ပညတ်ဟောကြားထားသော ဥပဇ္ဈာယဝတ်စသည်တို့ ရှိကြ၏၊ ထိုဝတ်တို့ကို မဖြည့်ကျင့် မပြုလုပ်သော သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့် စသည်တို့မှာ စာရိတ္တသီလ

မပြည့်ဝသည့်ပြင် ဝတ်တရားပျက်ခြင်းကြောင့် ဝတ္တဘေဒဒုက္ကဋ်အာပတ်တည်း ဟူသော ဝိနည်းပြစ်သင့်သောကြောင့် ရဟန်းတော်များအတွက် ဖြစ်လျှင် "မကျင့်သော်လည်း အပြစ်မရှိ"ဟု မပြောဆိုပဲ "ဤအမှုကိုပြုကျင့်ရမည်"ဟု မြတ်စွာဘုရား ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်များကို ဘုရားအလိုတော်ကျအတိုင်း လိုက်နာဖြည့်ကျင့်ခြင်းသည် စာရိတ္တသီလမည်၏ ဟူ၍သာ ဖြေဆိုသင့်ပေသည်။

လူဘို့အတွက်ကား... စာရိတ္တ, ဝါရိတ္တ ခွဲဝေရာ၌ ရှောင်ကြဉ်ရမည့် ဒုစရိုက်မှု ချင်းတူစေကာမူ (၁)အကြင်ဒုစရိုက်မှုမျိုးသည် အပါယ်ပဋိသန္ဓေကျိုးကို ကေန် ပေးနိုင်သော သဘောရှိ၏၊ ထိုသို့သော အပါယ်ပဋိသန္ဓေကျိုး ကေန်ပေးနိုင် သည့် ဒုစရိုက်မှုမျိုးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် ဝါရိတ္တသီလမည်၏။ (၂)အကြင် ဒုစရိုက်မှုမျိုးသည် အပါယ်ပဋိသန္ဓေကျိုးကို ပေးနိုင်သည်လည်း ရှိ၏၊ မပေး နိုင်သည်လည်း ရှိ၏၊ ထိုသို့ သဘောရှိသော ဒုစရိုက်မှုမျိုးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း သည်ရင်း, သက်ကြီး ရွယ်ရင့်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ရိုသေမှုစသည်သည်ရင်း စာရိတ္တ သီလမည်၏ ဟူ၍ ဖြေဆိုသင့်ပေသည်။

ဥပမာ—လူတို့ ကျင့်သုံးအပ်သော ငါးပါးသီလရှိရာ ထိုငါးပါးသီလလာ ရှောင်ကြဉ်ရမည့် သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်း သူ့ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း သူ့အိမ် ရာကို ကျူးလွန်ခြင်း မုသား ပြောဆိုခြင်း သေအရက် သောက်ခြင်း တည်းဟူသော ဒုစရိုက်တို့မှာ လွန်ကျူးလျှင် အပါယ်ပဋိသန္ဓေကျိုးကို ကေန်ပင် ပေးစွမ်းနိုင်သည်၊ ထို့ကြောင့် ထိုသို့သဘောရှိသည့် အပါယ်ပဋိသန္ဓေကျိုးကို ကေန်ပေးစွမ်းနိုင်သည့် ဒုစရိုက်မျိုးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း (ငါးပါးသီလ) သည် ဝါရိတ္တသီလမည်၏။

လူတို့ကျင့်သုံးအပ်သည့် ရှစ်ပါးသီလတွင် ပါဏာတိပါတာ အဒိန္နာဒါန မုသာ- ဝါဒ သုရာမေရယ ဤလေးပါးတို့မှာ ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း ဝါရိတ္တသီလသာ ဖြစ် ပေ၏။ အဗြဟ္မစရိယ အစရှိသည့် ကျန်လေးပါးလာ မမြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့် ခြင်း (သို့မဟုတ်) မိမိအိမ်ရာနှင့် စပ်ယှက်ခြင်း, နေလွဲညစာ စားခြင်း, ကခြင်း သီခြင်း တီးမှုတ်ခြင်းတို့ကို ကြည့်ရှုနားထောင်မှုစသည်,မြင့်မြတ်သောနေရာတို့၌ အိပ်နေမှု-ဤအရာစုများကို သောတာပန်အရိယာ သကဒါဂါမ်အရိယာတို့ ပြုကျင့်ကြသည်မှာ အပါယ်လားကြောင်း မဟုတ်သည့် ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ်စိတ်မျိုး ဖြင့်သာ ပြုကြခြင်းဖြစ်သည်၊ ပုထုဇန်သာမန်တို့ကား အပါယ်လားကြောင်း မလားကြောင်း ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ် ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ် စိတ်နှစ်မျိုးဖြင့်ပင် ပြုကြခြင်းဖြစ် သည်၊ ထို့ကြောင့် ထိုအဗြဟ္မစရိယ အစရှိသည့် ကျန်လေးပါးတို့ကို ရှောင်ကြဉ် ရာ၌ သောတာပန် သကဒါဂါမ် အရိယာတို့ကိုင်၍ စာရိတ္တသီလဟု ခေါ်ဆိုသင့် ပေသည်။

သရဏဂုံတည်သော ဥပါသကာ တယောက်သည် ငါးပါးသီလကို လုံလုံခြုံခြုံ စောင့်ထိန်းလျှင်ပင် သီလရှိသော ဥပါသကာ ဖြစ်နိုင်ပေပြီ၊ ထို့ထက် အထက်တန်းကျကျ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးရန်အတွက် ရှစ်ပါးသီလကို တိုးတက်စောင့်ထိန်းခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ "ရှစ်ပါးသီလစောင့်နိုင်မှသာ အပါယ်မကျနိုင်မည်၊ ငါးပါးသီလ စောင့်ရုံမျှနှင့် အပါယ်ဘေးမှ မလွတ်နိုင်"ဟူ၍ ဟောဆိုချက်မရှိချေ၊ ထို့ကြောင့် ထိုရှစ်ပါးသီလ၌ ပါဝင်သော အဗြဟ္မစရိယဝိရတီ ဝိကာလဘောဇနဝိရတီ စသော နောက်လေးပါးသော သီလတို့ကို စာရိတ္တသီလ၌ သွင်းယူသင့်ပေသည်။

ရဟန်းတော်များအဖို့မှာမူ ထိုမမြတ်သောအကျင့်ကိုကျင့်ခြင်း, နေလွဲညစာစားခြင်း, ကခြင်း သီခြင်း တီးမှုတ်ခြင်းတို့ကို ကြည့်ရှုနားထောင်ခြင်း စသည်, မြင့်မြတ်သောနေရာတို့၌ အိပ်နေခြင်းတို့ကို မပြုရဟူ၍ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြား တားမြစ်ထားအပ်သောကြောင့် ထိုအမှုလေးမျိုးတို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း (မပြုမလုပ်ခြင်း)သီလကို ဝါရိတ္တသီလဟူ၍သာ ကောန်ခေါ် ဆိုရပေမည်။

သတိချပ်ရန်

ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့် ရှစ်ပါးသီလတွင် စာရိတ္တသီလ,ဝါရိတ္တသီလ ဖြစ်သင့်သည့်အတိုင်း ခွဲခြားပြဆိုအပ်သော စကားရပ်တို့ကို အပေါ် ရံအမှတ်တမဲ့ ဖတ်၍ဖြစ်စေ၊ ဝိသာခါစသော အရိယာတို့၏ အိမ်ထောင်မှု နေလွဲညစာစားမှု ပွဲကြည့်မှု မြင့်မြတ်သောနေရာ၌ နေထိုင်မှုတို့ကို အပေါ် ရံ အမှတ်တမဲ့ မလေးမနက် စဉ်းစား၍ဖြစ်စေ "မိမိပိုင်သည့် ဝတ္ထုကာမတို့၌ စပ်ရှက်ခြင်းအမှု နေလွဲညစာစားမှု ပွဲကြည့်မှု မြင့်မြတ်သောနေရာတို့၌ နေထိုင်မှု မှန်သမျှမှာ လုံးဝအပြစ်မရှိ"ဟု အယူအမှတ် လွဲမှားတတ်သည်၊ ထိုသို့ လွဲမှားပြီးလျှင် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့်ယှဉ်ကာ ထိုတရားတို့ကို တိုး၍ တိုး၍ လိုက်စား မှားသည်ထက် မှားယွင်းတတ်ကြသည်။ ထိုကဲ့သို့ မမှားပျှင်းအောင် သတိအထူးထားသင့်လှပေသည်။

သတိကြီးစွာထား၍ စဉ်းစားရန်မှာ....သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်း သူ့ဥစ္စာကိုခိုးခြင်း မလားအပ်သည့်ဝတ္ထု (သူ့အိမ်ရာ)တို့၌ ဖောက်ပြန်မှားယွင်းစွာကျင့်ခြင်း သေအရက်သောက်ခြင်း အမှုတို့မှာ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ အကုသိုလ်ကမ္မပထ ဒုစရိုက်မဖြစ်အောင် (အပါယ်လားကြောင်း ဒုစရိုက်မဖြစ်အောင်)ပြုလုပ်၍ ရကောင်းသောအမှုတို့ မဟုတ်ကုန်၊ ထိုအမှုများကိုပြုလျှင် အပါယ်လားကြောင်း မကောင်းသော ဒုစရိုက် ကမ္မပထ ဧကန်မြောက်တော့သည်သာဖြစ်၏၊ ထိုအမှုများကို ပြုလျှင် အပါယ်သို့ရောက်စေနိုင်သည်၊ ထို့ကြောင့် အရိယာတို့သည်

ထိုအမှုများကို ဦးခေါင်းထက် ဒါးမိုး၍ မလုပ်မနေရ ခိုင်းသော်လည်း အသက်ကိုသာ အသေခံမည်၊ ထိုအမှုတို့ကိုကား မပြုလုပ်ကြတော့ပြီ၊ ထိုအမှုများကို ပြုလုပ်ကြောင်းဖြစ်သည့် အကုသိုလ်မြစ် အနုသယတို့ကို မဂ်ဖြင့်ပင် အမြစ်ပြတ် အကြွင်းမဲ့ပယ်ပြီး ဖြစ်ကြသည်။

နေလှဲ့ညစာစားခြင်း အစရှိသည်တို့ကိုကား ပုထုဇန်တို့လည်း ပြုကြသည်၊ သောတာပန် သကဒါဂါမ် အရိယာများလည်း ပြုကြသည်၊ ထိုသို့ပြုကြရာ၌ စားပုံချင်း ပြုပုံချင်း တူရုံမျှဖြင့် အတွင်းစိတ်ဓာတ် ဖြစ်ပုံချင်းလည်း တူမျှသည်ဟု ပြောဆိုခြင်းငှါ မထိုက်ပေ၊ မှန်၏....အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တစုံတခုသော သင်္ခါရကို သုခဟူ၍ မှတ်ယူခြင်းနှင့် ပုထုဇန်တို့၏ မှတ်ယူခြင်းကား မတူကြချေ၊ (အရိယာတို့ ဝတ္ထုကာမကိုသုံးစွဲပုံနှင့် ပုထုဇန်သာမန်တို့ ဝတ္ထုကာမကို သုံးစွဲပုံချင်း မတူချေ)။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဝတ္ထုကာမ တစုံတခုသော သင်္ခါရကို သုခဟူ၍ မှတ်ယူခြင်း သုံးစွဲခြင်းအတွက် (အံ-ဋ္ဌ ၁၊ ၃၅၃-စာမျက်နှာ၌)—

"ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တစိတ္တေန ပန အရိယသာဝကော ပရိဋ္ဌာဟာဘိဘူတော ပရိဋ္ဌာဟူပသမတ္ထံ မတ္တဟတ္ထိပရိတ္တာသိတော ဝိယ စောက္ခဗြာဟ္မဏော ဂူထံ ကဉ္စိ သင်္ခါရံ သုခတော ဥပဂစ္ဆတိ=အမှန်ယစ်သောဆင် လိုက်သဖြင့် ထိုဆင်ဘေးမှ လွတ်မြောက်ရန် အလွန်စင်ကြယ်သော သဘောရှိသူ ပုဏ္ဏားသည် စက်ဆုပ်ရွံရှာလျက်နှင့်ပင် မစင်အညစ်အကြေးရှိသော အရပ်သို့ မကပ်လိုပါပဲလျက် ကပ်ရောက်ရသကဲ့သို့၊ အရိယာသာဝကသည် မဂ်ဖြင့်မပယ်ရသေးသည့် (အပါယ်လားကြောင်း မဟုတ်သော) ကာမရာဂကိလေသာ နှိပ်စက်သောအခါ ထိုကိလေသာအပူဘေး ငြိမ်းအေးရန်အတွက် ဒိဋ္ဌိနှင့်မယှဉ်သောစိတ်ဖြင့်သာ သောတာပန် သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ တစုံတခုသော သင်္ခါရကို သုခဟူ၍ မှတ်ယူကြောင်း" ဖွင့်ပြထားသည်။

ဤအဋ္ဌကထာဖွင့်ပြချက်ကို လေးလေးနက်နက် ဆင်ခြင်မှတ်သားသင့်လှပေသည်။ ဝိသာခါတို့ကို အထောက်အထား စကားအခြေခံ အကာအကွယ်တခု ပြု၍ အချို့ပုထုဇန်သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိတို့ပိုင် ကာမချမ်းသာကို ခံစားမှုနှင့် ဝိသာခါတို့၏ ကာမချမ်းသာ ခံစားမှုကို အထူးမရှိ တထပ်တည်းတူမျှသည့်အနေ ပြောမှားတတ်ချေသည်၊ ဖော်ပြရာပါ အဋ္ဌကထာကို ထောက်ဆ၍ သောတာပန် သကဒါဂါမ် အရိယာတို့ ကာမချမ်းသာကို ခံစားကြခြင်းမှာ (ဆင်လိုက်၍သာ ဆင်ဘေးမှ လွတ်ရာ မစင်ရှိရာအရပ်သို့ မကပ်လိုပဲလျက် ပြေးလွှားဝင်ကပ်ရသော

အသန့်အရှင်းကြိုက်သည့် ပုဏ္ဏားကဲ့သို့) မပယ်သတ်ရသေးသည့် ကာမရာဂကိလေသာအပူဘေး ကင်းဝေးငြိမ်းအေးရန်အတွက်သာ ဒိဋ္ဌိနှင့်မယှဉ်သောစိတ်ဖြင့် ခံစားကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ပုထုဇန်သာမန်တို့ ကာမချမ်းသာကို ခံစားကြခြင်းမှာ အများအားဖြင့် ဒိဋ္ဌိနှင့်ယှဉ်သောစိတ်ဖြင့် ခံစားကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ဆိုလိုရင်းမှာ... ကိုယ်ပိုင်ဝတ္ထုကာမကို မှီဝဲခြင်း, နေလဲ့ညစာစားခြင်း ပွဲကြည့်ခြင်းစသည့်, မြင့်မြတ်သောနေရာ၌ နေခြင်း-ဤလေးပါးသော အမှုတို့ကို ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်စိတ်ဖြင့် ပြုလုပ်မှီဝဲ သုံးစွဲခြင်းလည်း ရှိသည်၊ အပါယ်လားကြောင်း မဟုတ်သည့် ဒိဋ္ဌိဂိပ္ပယုတ်စိတ်ဖြင့် ပြုလုပ်မှီဝဲ သုံးစွဲခြင်းလည်း ရှိသည်၊ ထို့ကြောင့် (အပါယ်လားကြောင်း ဧကန်မဟုတ် အနေကန်သာဖြစ်သဖြင့်) ထိုလေးပါးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း(သီလ)ကို ဝါရိတ္တသီလ၌ မထည့်ပဲ စာရိတ္တသီလ၌ ထည့်သွင်းသင့်သည်ဟု ဆိုလိုရင်းဖြစ်သည်။

ထိုသို့ ရှစ်ပါးသီလမှာ စာရိတ္တလေးပါး ဝါရိတ္တလေးပါး ရသင့်သည့် အလျောက် ခွဲခြားခြင်းသည် ယခုကာလ ရှစ်ပါးသီလခံယူသကဲ့သို့ သိက္ခာပုဒ် တပါးစီ တပါးစီ အသီးအသီး ခံယူသော သီလအတွက် ခွဲခြားခြင်းဖြစ်သည်၊ အကယ်၍ အသီးအသီး မခံယူပဲ (အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထသီလံ သမာဒိယာမိ=အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော ဥပုသ်သီလကို ဆောက်တည်ပါ၏)ဟူ၍ တပေါင်းတည်း ဆောက်တည်ခဲ့လျှင်ကား ထိုတပေါင်းတည်း ဆောက်တည်အပ်သော ဥပုသ်သီလသည် စာရိတ္တသီလသာ ဖြစ်သင့်တော့၏၊ အကြောင်းမှာ ဥပုသ်သီလ(ရှစ်ပါးသီလ)ကို စောင့်ထိန်းလိုမှ စောင့်ထိန်း၍ မစောင့်ထိန်းလိုလျှင် မစောင့်ထိန်းပဲ နေနိုင်သောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ (ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူရှိသူ တဦးအဖို့ အောက်ထစ်ဆုံး ငါးပါးသီလ လုံခြုံမှသာ သီလရှိသူ ဥပါသကာ ဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုထက် တတ်နိုင်လျှင် ရှစ်ပါးသီလကို စောင့်ထိန်းရာ၏၊ မတတ်နိုင်၍ မစောင့်ထိန်းသော်လည်း ငါးပါးသီလလုံခြုံလျှင်ပင် သီလရှိသူ ဥပါသကာ ဖြစ်နိုင်ပေပြီ၊ ငါးပါးသီလကိုကား ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူရှိသူမှန်သမျှ ပြည့်စုံလုံခြုံမှသာ ဘုရားအလိုတော်ကျ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ်ပေမည်။) ဤသို့ တပေါင်းတည်း ဆောက်တည်ထားသည့် ရှစ်ပါးသီလမှာ တပိုင်းက စာရိတ္တ တပိုင်းက ဝါရိတ္တဟူ၍ ခွဲခြားဖွယ်မရှိတော့ပြီ၊ သိက္ခာပုဒ် တပါးစီ တပါးစီ အသီးအသီး ဆောက်တည်သော အရာမှာသာ စာရိတ္တသဘော ဝါရိတ္တသဘော သက်ရောက်ရာ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ခွဲဝေသင့်ပေ၏။

ငါးပါးသီလ၌ကား သိက္ခာပုဒ် တခုစီ တခုစီ ဆောက်တည်သည် ဖြစ်စေ၊ တပေါင်းတစုတည်း ဆောက်တည်သည်ဖြစ်စေ ဝါရိတ္တသီလသာ ဖြစ်ပေ၏။ လူတို့မှာလည်း ရဟန်းများနည်းတူ ကျင့်ကြံကောင်းသည်ဟု မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားသော အရာစုကို လိုက်နာကျင့်ကြံခြင်းသည် စာရိတ္တသီလပင်ဖြစ်၏။ (ထိုစာရိတ္တသီလ ဝါရိတ္တသီလတို့ကို ကျင့်ကြံပုံ ရှောင်ကြဉ်ပုံ အကျယ်ကို အထက်ပကိဏ္ဏကခန်း၌ ဖော်ပြထားသည်။)

ထိုစာရိတ္တသီလနှင့် ဝါရိတ္တသီလ နှစ်ပါးတို့တွင် စာရိတ္တသီလကို သဒ္ဓါတရား ဝီရိယတရား နှစ်ပါးစုံ ရှိသူမှသာ အားထုတ်ဖြည့်စွမ်းနိုင်သည်၊ ဤအကျင့်များကို ကျင့်လျှင် ကောင်းသောအကျင့်ဖြစ်၍ နောက်အခါ ကောင်းကျိုးရနိုင်သည်ဟု ယုံကြည်ခြင်းသည် သဒ္ဓါဖြစ်၏၊ ရှက်ဆောင်ရာ၌ မပျင်းမရိ အားထုတ်လုပ်ကိုင်မှုသည် ဝီရိယဖြစ်၏၊ ဤအကျင့်ကို ကျင့်က အကျိုးရှိမည်ဟု ယုံကြည်ပြီးလျှင် ထိုယုံကြည်ချက်အတိုင်း ကျင့်ကြံမှုပြီးစီးအောင် အားထုတ်သူမှာမှ ဤစာရိတ္တသီလပြည့်စုံနိုင်၏ ဟု ဆိုလိုသည်။ ဝါရိတ္တသီလမှာကား ထူး၍ အားထုတ်ဖွယ်လုံ့လပြုဖွယ်မရှိ၊ မြတ်စွာဘုရားက မပြုလုပ်ကောင်းဟူ၍ ဟောကြားထားသည့် ဒုစရိုက်မှုများကို မပြုမလုပ် ရှောင်ကြဉ်လျှင်ပင် ပြည့်စုံနိုင်သည်၊ ဝီရိယ အထူးစိုက်ဖွယ်မရှိ၊ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားချက်ကို ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါတရားရှိလျှင်ပင် ပြည့်စုံနိုင်ပေ၏။

တနည်းကား....အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ, အာဒိဗြဟ္မစရိယကသီလအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် နောက်၌ ပြဆိုလတ္တံ့ဖြစ်သည့် အာဇီဝဋ္ဌမကသီလမှ ကြွင်းသော သီလအစုသည် အာဘိသမာစာရိက သီလမည်၏။ (အဘိ=အလွန်အမြတ်၊ သမာစာရ=ကောင်းမွန်သောအကျင့်၊ အဘိသမာစာရ=လွန်မြတ်ကောင်းမွန်သောအကျင့်။ အဘိသမာစာရဟူသည် ဥက္ကဋ္ဌနည်းအားဖြင့် မဂ်သီလ ဖိုလ်သီလကို ခေါ်သည်၊ ထိုမဂ်သီလ ဖိုလ်သီလတို့နှင့် ပြည့်စုံစေရန် ဟောကြား ပညတ်အပ်သော သီလသည် အာဘိသမာစာရိကသီလမည်၏။)

အာဇီဝဋ္ဌမကသီလသည် အာဒိဗြဟ္မစရိယကသီလမည်၏။(အာဒိ=အစ၊ ဗြဟ္မစရိယ=မြတ်သောအရိယမဂ်အကျင့်၊ အာဒိဗြဟ္မစရိယ=မြတ်သော အရိယမဂ်အကျင့်၏ အဦးအစ၊ ထိုမြတ်သော အရိယမဂ်အကျင့်ကို ရဖို့ရန် အစအဦး ဤတရားစုကို ကျင့်ကြံ ပြည့်စုံစေရမည်ဟု ဟောကြားအပ်သော သီလသည် အာဒိဗြဟ္မစရိယကသီလမည်၏။)

ဤအာဒိဗြဟ္မစရိယကသီလမည်သော အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဟူသည်မှာ သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း သူ့ဥစ္စာကို ခိုးယူမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း သူ့အိမ်ရာကို ဖောက်ပြန်စွာကျင့်မှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းဟူသော ကုသိုလ်ကာယကံသုံးပါး၊ မုသားပြောဆိုမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း ဂုံးတိုက်စကား ပြောကြားမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း ဆဲရေးစကား ပြောကြားမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း စပါးဖြိုန် စပါးဖျင်းကဲ့သို့ အနှစ်မရှိသော ဒဏ္ဍာရီစကားကို အများယုံအောင် ပြောဆိုမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းဟူသော ကုသိုလ်ဝစီကံလေးပါးနှင့် မကောင်းသော အသက်မွေးမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း ဤရှစ်ပါးတို့ဖြစ်သည်။ အာဇီဝ=အသက်မွေးမှုလျှင်၊ အဋ္ဌမက=ရှစ်ခုမြောက်ရှိသော သီလဟု ဆိုလိုသည်။ ဤအာဇီဝဋ္ဌမကသီလကို အာဒိဗြဟ္မစရိယက သီလခေါ်သည်ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာကြီးမှာ ပဌမနည်းအနေဖြင့် ဖွင့်ပြထားပေသည်။ ဤအဋ္ဌကထာကို အနက်အဓိပ္ပါယ် မှားမှားယွင်းယွင်း ကောက်ယူမှတ်သား ပြောကြားမိဟတ်သည်။

အကောက် အယူ အမှတ်အသား အပြောမှားတတ်ပုံမှာ....မြတ်သော အရိယမဂ်၏ အစသည် အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဖြစ်သည် ဟူသော စကားကို ထောက်၍ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလသာလျှင် အရိယမဂ်ကို ရဖို့ရန် စတင်ကျင့်သုံးအပ်သော သီလဖြစ်သည်၊ ယခုကာလ အများစောင့်သုံးနေကြသော ငါးပါးသီလ ရှစ်ပါးသီလ ဆယ်ပါးသီလတို့သည် အရိယမဂ်ကို ရဖို့ရန် စတင်ကျင့်သုံးအပ်သော သီလမျိုးမဟုတ်ဟူ၍ အပြောမှားတတ်ကြသည်။ ထိုသို့ ယူဆပြောကြားသော ဂိုဏ်းဂဏပင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ဘူး၏။

အချို့ကလည်း "အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဟူ၍ ငါတို့ မကြားစဘူး၊ ယခုမှ ထူးထူးဆန်းဆန်း ပြောဆိုကြသော အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဆိုသည်မှာ ဘုရားဟောမဟုတ်၊ နောက်ပေါ် အသုံးမဝင်သော သီလဖြစ်သည်" ဟူ၍ ဆိုကြပြန်၏။ အမှန်မှာ....အာဇီဝဋ္ဌမကသီလသည် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်သောသီလပင် ဖြစ်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤအာဇီဝ-ဋ္ဌမကသီလကို (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ ပဌမအုပ် မျက်နှာ ၁၂-၌ အဋ္ဌ-ကထာဆရာကိုယ်တိုင်ကပင်) "တေနာဟ ပုဗ္ဗေဝ ခေါ ပနဿ ကာယ-ကမ္မံ ဝစီကမ္မံ အာဇီဝေါ သုပရိသုဒ္ဓေါ ဟောတီတိ" ဟူ၍ ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ မျက်နှာ ၃၃၇ (၅-ဝဂ်၊ ၇-သုတ်၌) ဘုရားဟောကြောင်း ဖွင့်ပြထားသဖြင့် ဘုရားဟောမဟုတ်ဟူ၍ မဆိုထိုက်ပေ။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဒုစရိုက်မှောင်ထုကြီး လွှမ်းအုပ်နေသော လောကကြီး၌ ပွင့်တော်မူလာရ၏၊ ပွင့်တော်မူပြီးစ ဒုစရိုက်တုံးဖြစ်၍

နေကြသော သတ္တဝါတို့ကို သီလအကျင့်ဖြင့် ဆုံးမတော်မူလိုသောအခါ ဒုစရိုက်တုံး သတ္တဝါအကြမ်းကြီးတွေဖြစ်၍ သီလအမျိုးမျိုးထည်းမှ အကြမ်းစား ဒုစရိုက်သမားများနှင့် သင့်လျော်ရာ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ ဖြင့် အစပိုင်း၌ ဆုံးမတော်မူ၏။ ဤအာဇီဝဋ္ဌမကသီလဖြင့် ဆုံးမ၍ သတ္တဝါများမှာ ဒုစရိုက်မှု (အကြမ်းကြီး) များ ယုတ်လျော့နည်းပါး သွားသောအခါ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလကို အသုံးမပြုပဲ ငါးပါးသီလ ရှစ်ပါး သီလတို့ကိုသာ အစဉ်သုံးစွဲ ဟောပြတော်မူခဲ့ပေသည်။

ဤသို့ မြတ်စွာဘုရားသခင် ပွင့်တော်မူခါစ ဒုစရိုက်တုံးကြီးတွေကို ဟောပြောဆုံးမရစဉ်အခါမှာ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ တွင်ကျယ်ခဲ့သော် လည်း သတ္တဝါများ ယဉ်ကျေးလာသောအခါ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလကို အသုံးမပြုပဲထားသဖြင့် ယခုကာလအထိ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလကို ဆရာ ရဟန်းသံဃာများကလည်း သုံးစွဲရန် ထူး၍ မဟောကြားတော့ပြီ၊ လူများကလည်း အထူး ဆောက်တည်သုံးစွဲခြင်း မပြုကြတော့ပြီ။ (အာဇီဝဋ္ဌမကသီလမှာ ဒုစရိုက်မှုကြမ်းတွေ အလွန်ထူပြောသူတို့အတွက် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။)

မေးမြန်းဖွယ်ရှိပြန်သည်မှာ....''ဤအာဇီဝဋ္ဌမကသီလသည် အရိယာ မဂ်၏ အစအကျင့်ဖြစ်ခြင်း ဘုရားပွင့်စက အသုံးပြုခဲ့သော သီလဖြစ် ခြင်းတို့ကြောင့် ယခုအခါ ဆောက်တည် သုံးစွဲပါလျှင် သာ၍ပင် သင့်လျော်သည် မဟုတ်ပါလော''ဟူ၍ မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေမှာ.... အရိယမဂ်၏ အဦးအစဆိုသည်မှာ ရှေးအဖို့က အရိယမဂ်၏ အခြေခံ အကျင့်တရား အလျဉ်းမရှိသေးသူတို့ စတင်ကျင့်ကြံမှုသာ အဦးအစဟု ခေါ်ဆိုရပေမည်၊ မိစ္ဆာဝါဒမှ ဗုဒ္ဓဝါဒသို့ ကူးစပြောင်းစသူများ ထို အာဇီဝဋ္ဌမကသီလကို အစပိုင်း၌ ကျင့်သုံးသင့်သော်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူဝါဒ ရင့်သန်ပြီးသူတို့မှာ ရှေးကပင် ထိုအာဇီဝဋ္ဌမကသီလအကျင့် ရင့်သန်ပြီးဖြစ်ကြ၍ ယခုမှ ဆောက်တည်သော်လည်း အရိယမဂ်၏ အစဖြစ်သော အကျင့်ဟု မဆိုသင့်တော့ပြီ။ ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူဝါဒ ရင့်သန်ပြီးသူတို့မှာ မိဖများကို မဆိုထားဘိ၊ ထိုမိကောင်းဖကောင်း တို့၏ သားသမီးများပင်သော်မှ မိဖတို့၏ သွန်သင်ပြသ ဆိုဆုံးမချက် အရ ငယ်ရွယ်စဉ်ကာလကပင် ပါဏာတိပါတ အစရှိသော ထိုဒုစရိုက် အမှုကြမ်းကြီးများကို ပြုလုပ်လျှင် ငရဲကြီးတတ်သည်ဟူ၍ ယုံကြည် သိမှတ်ကြသဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ကြပေသည်၊ ထိုသူငယ်များ အချိန်အရွယ် ကြီးရင့်၍ သီလဆောက်တည်ကြသောအခါ (အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ရမည့် ဒုစရိုက်အကြမ်းကြီးများကို ငယ်စဉ်ကပင် ရှောင်

ကြဉ်ပြီးဖြစ်ကြသောကြောင့်) ငါးပါးသီလ ရှစ်ပါးသီလ ဆယ်ပါးသီလ တို့ကိုသာ အစဉ်အတိုင်း တိုးတက်ဖြည့်ကျင့်သင့်တော့သည်၊ တနည်း အားဖြင့် ပြဆိုရသော် အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဟူသည် သီလဟူ၍ အငွေ့ အသက်မျှ မရှိဘူးသေးသည့် ဒုစရိုက်တုံးကြီး ဖြစ်နေသူများကိုသာ ထိုဒုစရိုက်ကြမ်းကြီးများမှ ရှောင်ကြဉ်ရန် ဆုံးမအပ်သော သီလဖြစ် သည်၊ငယ်စဉ်က မိဖအဆုံးအမကို ရရှိသော ဖော်ပြရာပါကလေးများမှာ ဒုစရိုက်တုံးကြီးများ မဟုတ်တော့သည့်အတွက် အာဇီဝဋ္ဌမကသီလကို အထူးဖြည့်ကျင့်ရန်မလိုကြောင်း ကောင်းကောင်းကြီး ထင်ရှားလှပေ သည်။ ဤစကားကို သာသနာထွန်းကားသည့် ယခုခေတ်ကို အစွဲပြု၍ ပြောဆိုရခြင်းဖြစ်သည်။

မိဖစကားကို နားလည်ချိန် အရွယ်ကစ၍ ဒုစရိုက်မှုကြီးများကို အများရှောင်ကြဉ်လာကြသည် ဆိုသော်လည်း ငါ့မှာ ဘယ်အခါကမှ မရှောင်ကြဉ်ပဲ တွေ့သမျှ ဒုစရိုက်အမှုကြမ်းကြီးတွေကို ကျူးလွန်ခဲ့သည် သာဖြစ်၏ ဟူ၍ မိမိကိုယ်ကို မိမိ သိမြင်ပါမူကား အာဒိဗြဟ္မစရိယက (အာဇီဝဋ္ဌမက) သီလကိုပင် ဆောက်တည်ရမည် ဖြစ်၏၊ အကြောင်း ကား ထိုသူ့ သန္တာန်၌ မြတ်သော အရိယမဂ် အကျင့်ကို ရဖို့ရန် ယခုမှ စရမည်ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

ဤအာဇီဝဋ္ဌမကသီလနှင့် စပ်၍ "ဤသီလ၌ သုရာမေရယ သိက္ခာ ပုဒ် မပါသောကြောင့် အရက်သောက်ရင်းလည်း ဤသီလကို စောင့် နိုင်သည်၊ နစ္စဂီတသိက္ခာပုဒ် မပါသောကြောင့် ပွဲကြည့်ရင်းလည်း ဤသီလကို စောင့်နိုင်သည်၊ သို့ဖြစ်၍ ဤသီလကို ကြပ်တည်း ခဲယဉ်း ခြင်း အလျဉ်းမရှိပဲ အလွယ်နှင့် စောင့်သုံး၍လည်း ဖြစ်သည်၊ မဂ်ဖိုလ် ရခြင်း၏ အကြောင်းအစစ်လည်း ဖြစ်သည်" ဟု တဦးတယောက်က ပြောဟောလိုက်လျှင် အလွယ်ကြိုက်သောသူတို့ လွန်စွာနှစ်သက်တတ် ကြ၏။

လောက၌ သတ္တဝါတို့သည် အရာရာ၌ပင် အလွယ်ကြိုက်တတ်ကြ၏။ ရွှေငွေစသော ရတနာတို့ကို သူသူငါငါ နေ့ရောညဉ့်ပါ ရရှိအောင် ကြံဆောင်အားထုတ်ကြသော်လည်း ကြံတိုင်းမရနိုင်၊ ရဖို့ရန် ခဲယဉ်း လှသည်ကို သိကြပါလျက် အချို့လူလိမ်များက ရွှေတကျပ်သားရှိလျှင် အလွယ်နှင့် နှစ်ကျပ်သား ဖြစ်စေမည် စသည်ဖြင့် အလွယ်လမ်းကို ဝါကြွားလှည့်ဖြား ပြောဆိုလိုက်လျှင် အလွန်တရာ အားရ၍ ရှိသမျှ ရွှေတို့ငွေစကလေးများကို ဆရာအား ပုံ၍ အပ်တတ်ကြ၏၊ နောက်ဆုံး

မှာ ဆရာက တိုးပွါးအောင် လုပ်မပေးနိုင်ပဲ ထုတ်ပေးသမျှ ရွှေတိုငွေစကလေးများကို လှည့်ဖြားယူဆောင်သွားသောအခါ ရွှေလိမ် ငွေလိမ်မိသည့်အတွက် များစွာ စိတ်သောက ရောက်ကြရ၏။ ထိုသို့ ရောက်ရခြင်းမှာ အလွယ်ကို ကြိုက်မိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

လောကီဥစ္စာ ရတနာမှာကဲ့သို့ပင် အလွန်တရာ ရခဲလှသည့် မဂ်ဖိုလ်တရားတို့နှင့် စပ်၍လည်း အလွယ်ကြိုက်တတ်သူတို့အတွက် မြှူက်တတ်လိမ်တတ်သည့် ဆရာများရှိတတ်ပေသည်၊ "ငါ၏နည်းလမ်းကို ကျင့်လျှင် ခုနစ်ရက်နှင့် သောတာပန် ဖြစ်နိုင်သည်၊ ဉာဏ်ထက်လျှင် သကဒါဂံ စသည်ဖြင့် တိုးတက်၍ ဖြစ်နိုင်သည်"ဟု ပြောဟောလိုက်လျှင် အလွယ်ကြိုက်သူတို့သည် လွယ်လွယ်ကူကူနှင့် သောတာပန် သကဒါဂံ စသည်ဖြစ်တော့မည်ဟု ယုံကြည်ပြီးလျှင် ထိုဆရာခိုင်းသမျှ ပြုလုပ်တတ်ကြ၏။ ခုနစ်ရက်ရှိသောအခါ ဆရာက သင် သောတာပန်ဖြစ်ပြီ သကဒါဂံဖြစ်ပြီ ဘယ်နှစ်ဆင့်အောင်မြောက်ပြီ စသည်ဖြင့် ပြောဆိုလိုက်သောအခါ ဆရာပြောသည့်အတိုင်း တကယ်ပင် ထင်မှတ်တတ်ကြ၏။

ဤအရာတွင် သတိပြုရန် ကောင်းသည့်အချက်မှာ လောက၌ ကြေးဝါတုံး ကြေးဝါခဲကို အရည်ကျို၍ သိဒ္ဓိမြောက် ပြဒါးပြာဖြင့် ပစ်လိုက်၍ တကယ်စင်စစ် ရွှေဖြစ်သွားပါလျှင် မူလ ကြေးဝါ အခြေအနေနှင့် ရွှေဖြစ်သွားပြီးနောက် အခြေအနေတို့သည် များစွာ ကွာခြားသွားရာသကဲ့သို့၊ မူလပုထုဇန် အခြေအနေနှင့် တမဂ်တဖိုလ် ရပြီးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အခြေအနေမှာ ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံ သုံးပါး ရှန့်ကြမ်းမှု သိမ်မွေ့မှုတို့ဖြင့် လွန်စွာလွန်စွာ ကွာခြားရပေမည်။ အရိယာဖြစ်ပြီဟု ဆရာကပြောရုံမျှဖြင့် ရောင့်ရဲတင်းတိမ်ကာ တကယ်ထင်မှတ်၍ မနေပဲ ငါ၏ ကာယကံမှု ဝစီကံမှု မနောကံမှုတို့သည် ရှေးက အခြေအနေနှင့် ယခုအခြေအနေ မည်ကဲ့သို့များ ရှန့်ကြမ်းမှု သိမ်မွေ့မှုတို့ဖြင့် ကွာခြားလာသနည်းဟု မိမိကိုယ်ကို မိမိစဉ်းစား၍ တကယ်ထူးခြားသော အခြေအနေကို တွေ့ရှိမှ အရိယာဖြစ်သည်ဟူသော ဆရာ၏ ပြောစကားကို စဉ်းစားချင့်ချိန် ယုံကြည်သင့်ပေ၏၊ အလွယ်နှင့် ယုံကြည်လျှင် မှားယွင်းမည်သာဖြစ်၏။

ဤနည်းအတူ သီလအရာမှာလည်း အောက်ထစ်ဆုံး ငါးပါးသီလကိုပင် အရက်သမား စောင့်ထိန်း၍ မဖြစ်နိုင်၊ ခဲယဉ်းလှပေ၏။ ရှစ်ပါးသီလ စသည်တို့မှာကား ဆိုဖွယ်ရာပင် မရှိတော့ပေ။ သာလွန်၍ ခဲယဉ်းလှပေ၏။